

**ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา**

การค้นคว้าอิสระ

ของ

ศุมิตรรา จุตโน

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**

มิถุนายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**THE SOCIAL WELFARE NEEDS OF ELDERLY IN
HUAIKHAN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, HUAITHALAENG DISTRICT,
NAKHONRATCHASIMA PROVINCE**

Sumitra Chudno

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

June 2013

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา		
ผู้วิจัย	สุมิตรา จุฑโน		
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน	ที่ปรึกษาหลัก	
	รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2556

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ใน 6 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนและด้อยโอกาส และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน แล้วทำการสุ่มกระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8294 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่อาศัย และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมา คือ ด้านการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนและด้อยโอกาส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้สูงอายุต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลให้ทั่วถึง ร่องลงมา คือ ผู้สูงอายุต้องการเบี้ยยังชีพเพิ่ม และอยากให้ออกกิจกรรมและตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

TITLE The Social Welfare Needs of Elderly in Huaykhan Subdistrict Administrative Organization, Huaythalaeng District, Nakhonratchasima Province

AUTHOR Sumitra Chudno

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

Associate Professor Prajan Kanawan	Major Advisor
Associate Professor Dr. Sommatra Pholkerd	Co- advisor

DEGREE Master of Public Administration **MAJOR** Public Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2013

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the welfare needs of elderly in Huaykhan Subdistrict Administrative Organization, Huaythalaeng District, Nakhonratchasima Province in 6 aspect, namely, health and sanitation, education, recreation, residence, curing for poverty and having no chance, and life and property safety protection . The samples used in this research were 60 elderly, selected through the Table of Krejcie & Morgan, stratified random sampling, and simple random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including checklist, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at .8294. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows :

1. The social welfare needs of elderly in Huaykhan Subdistrict Administrative Organization, Huaythalaeng District, Nakhonratchasima Province as a whole were at high levels. When considering at each aspect, it was found that residence, and life and property safety protection were at a moderate level : whereas, the rest aspects were at high levels. The highest mean score was health and sanitation, followed by curing for poverty and having no chance, while the lowest mean score was residence.

2. The additional comments and suggestions with the highest percentages were the elderly want the relevant staff to take care thoroughly, followed by the elderly need more life allowance, and the activities and health checking for the elderly should be provided, respectively.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประจัน ตะเนวัน ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สมมาตร ผลเกิด ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำกรณศึกษาค้นคว้าอิสระ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวมินทร์ ประชานันท์ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ดร. ชูเกียรติ จารัตน์ รองคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และคุณสมชาย บุญภูมิ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลห้วยแถลง ที่อำนวยความสะดวกในการทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น และขอบคุณท่านนายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ที่สนับสนุนทุนการศึกษา

ขอขอบคุณผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคนที่ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ขอขอบคุณบุคคลในครอบครัว ที่เป็นแรงสนับสนุน ให้การช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

ประ โยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแต่บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต บุรพจารย์ คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนจรรยาบรรณในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย จนประสบผลสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

สุมิตรา จุตโน

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	44
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล.....	59
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	91
วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	96
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	96
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย.....	109
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	111
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	113
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	123

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 จำนวนผู้สูงอายุของตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา.....	65
2.2 จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนครัวเรือนจำแนกตามหมู่บ้าน.....	65
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน.....	75
4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	82
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมและรายข้อ.....	83
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ.....	84
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านนันทนาการ โดยภาพรวมและรายข้อ	85
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมและรายข้อ.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส โดยภาพรวมและรายข้อ	87
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	89
4.9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	90

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญทางวิทยาการแพทย์ที่ทันสมัยและความใส่ใจในด้านสุขอนามัย ตลอดจนการรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ หมั่นออกกำลังกาย ส่งผลให้คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้นมาก ประกอบกับ นโยบายการคุมกำเนิดของรัฐบาลทำให้อัตราการเกิดของคนไทยลดลง แต่คนไทยมีอายุยืนยาวมากขึ้น จึงทำให้สังคมไทยกำลังก้าวสู่ยุคของผู้สูงอายุหรือวัยชราเพิ่มมากขึ้นทุกปี ประชากรวัยสูงอายุหมายถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ฉะนั้น คำนิยามของผู้สูงอายุ คือ คนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ถ้าประเทศใดมีประชากรวัยผู้สูงอายุมีสัดส่วนที่สูงกว่าประชากรวัยทำงาน ก็จะทำให้ประเทศนั้นจะต้องรับภาระเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการเลี้ยงดู อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้สูงอายุจะก่อให้เกิดภาระหน้าที่ของสังคมในการที่จะต้องดูแลสุขภาพสภาพ แต่ผู้สูงอายุก็มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อสังคมไม่น้อย เพราะนอกจากจะเป็นที่พึ่งทางใจของบุตรหลาน และเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาของบุคคลในวงสาคณาญาติแล้ว ผู้สูงอายุยังจะได้รับการยกย่องจากสังคมในฐานะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความคิดอ่านสุขุมรอบคอบ และเคยทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมมาแล้วเมื่อตอนอยู่ในวัยทำงาน

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากพิจารณาจากขอบข่ายและอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติในกฎหมายแล้วจะพบว่ากฎหมายได้ให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินกิจกรรมหรือบริหารจัดการสาธารณะต่าง ๆ ได้ค่อนข้างกว้าง ทั้งนี้ภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ “หน้าที่ที่จะจัดทำ” หมายถึงภารกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดให้มีขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง และ “หน้าที่ที่อาจจะจัดทำ” ซึ่งหมายถึงกลุ่มภารกิจที่กฎหมายเปิด โอกาสให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดทำได้ หากท้องถิ่นมีความพร้อมและศักยภาพเพียงพอ (ฐิติรัตน์ คิศจโยธิน. 2550 : 2)

ดังนั้น หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติที่กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และได้กำหนดอำนาจในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 2 มาตรา 16 (10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส และ

ในมาตรา 30 ได้กำหนดให้ดำเนินการภายใน 4 ปี และให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 10 ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดความพร้อม (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. 2542 : 51)

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง ได้ดำเนินงานตามภารกิจตามนโยบายภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและยุทธศาสตร์ที่มีประเด็นเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้อยู่อย่างมีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีปัญหา ในระยะเวลาที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งสวัสดิการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางกาย เช่น การให้ความช่วยเหลือการรักษาพยาบาลผู้ป่วย การสนับสนุนอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ในการเสริมสร้างสภาพร่างกายให้แข็งแรง นอกจากนี้ยังได้มีโครงการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ เช่น การจัดงานประเพณีทางศาสนา และประเพณีท้องถิ่น รวมถึงการจัดงานวันผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการยกย่องและให้กำลังใจแก่ผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ทำได้ภายใต้งบประมาณที่มีจำกัด แต่จำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี

ปัจจุบันผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และพบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุหลายประการ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว ปัญหาทางด้านร่างกายและสุขภาพเป็นโรคเรื้อรัง ปัญหาทางจิตใจ เครียด เหงา ว้าเหว่ วิตกกังวล ไม่สามารถเข้าร่วมในกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ของแต่ละบุคคล และรวมทั้งหน่วยงานทางราชการยังไม่ทราบถึงความต้องการของผู้สูงอายุมากเท่าที่ควร เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุได้ครบถ้วนทุกด้าน และมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมในภาครัฐระดับท้องถิ่น จึงมีความสนใจศึกษาความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและผู้สูงอายุต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
2. เป็นสารสนเทศ ในการนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ใน 6 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและค้อยโอกาส และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (โกวิทย์ พวงงาม, 2552 : 441-445)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 8 หมู่บ้าน จำนวน 455 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน แล้วทำการสุ่มกระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ทั้งความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการทางด้านจิตใจ ความต้องการในการได้รับการยกย่องให้เกียรติในสังคมรวมทั้งความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข ความต้องการของผู้สูงอายุจะแตกต่างกัน ถ้าหากไม่ได้รับการตอบสนองย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

2. ความต้องการสวัสดิการสังคม หมายถึง ความประสงค์ของผู้สูงอายุที่ต้องการให้มีระบบการจัดบริการสังคมทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ใน 6 ด้าน ได้แก่

2.1 สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายได้รับความสะดวก ได้รับการเยี่ยมบ้าน ให้คำปรึกษา แนะนำในการดูแลสุขภาพ ให้มีสถานบริการสาธารณสุขคลินิก และให้มีการจัดบริการด้านการแพทย์

2.2 สวัสดิการด้านการศึกษา หมายถึง การได้รับความรู้ที่เหมาะสม ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา การได้รับความรู้จากการเผยแพร่ทางสื่อ การได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ การให้มีหน่วยบริการให้การศึกษา และการให้สังคมชุมชนมีการเปิด โอกาสได้แสดงความสามารถ

2.3 สวัสดิการด้านนันทนาการ หมายถึง การให้มีการจัดตั้งและดำเนินงานชมรม การให้มีการลดหย่อนค่าเข้าชมสถานที่ ค่าโดยสาร การให้มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะ สำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อน การจัดทัศนาวจรเพื่อท่องเที่ยวนอกสถานที่และกิจกรรมการละเล่น และเพื่อพบปะกันแก่ผู้สูงอายุ

2.4 สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย หมายถึง การจัดสร้างบ้านพักคนชรา การเข้าไปอาศัยในบ้านพักคนชรา ให้มีการจัดโครงการแหล่งเงินกู้เพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ต้องการให้ภาคเอกชนจัดบริการด้านที่อยู่อาศัย และบ้านพักคนชราชั่วคราว สำหรับผู้สูงอายุที่ลูกหลานไม่อยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

2.5 สวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนและด้อยโอกาส หมายถึง การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน การลดหย่อนภาษีรายได้แก่บุตรที่เลี้ยงดูบุพการี การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ การสงเคราะห์ในการจัดงานศพตามประเพณี และต้องการให้หน่วยงานรัฐและเอกชนหาอาชีพเสริม

2.6 สวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง การจัดบริการด้านรักษาความสงบและความปลอดภัย การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริม การแต่งตั้งอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน(อสม.) เข้าวรรณคดี การจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ

3. ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีขึ้นไป มีสัญชาติไทย และมีภูมิลำเนาในตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

4. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์
2. แนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
5. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
6. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง

จังหวัดนครราชสีมา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

ความต้องการพื้นฐานของบุคคลแต่ละบุคคล ที่อาจมีลำดับความต้องการที่แตกต่างกัน ความต้องการของมนุษย์ที่เป็นลำดับขั้น ควรให้ความสนใจและพิจารณาว่ามีความต้องการอยู่ในระดับใด สามารถสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีการต่อสู้แสวงหา ให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการเสมอ และความ ต้องการของมนุษย์นี้เองไม่มีที่สิ้นสุด (Unlimited Needs) คือเมื่อความต้องการเกิดขึ้น ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นนั้นจะลดความสำคัญลงจนหมดความสำคัญไปแต่จะเกิดความต้องการสิ่งใหม่ต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2526 : 323) กล่าวถึง “ความต้องการ” ว่าหมายถึง ความอยากได้ โกรธได้หรือประสงคิได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกความรู้สึกรังเกียจกลัวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุล เนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นมีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้วร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ไรน์และมอนแทก (Rine & Montag. 1976 : 8 ; อ้างถึงใน มนจรีรา เขียวยิ่ง และคณะ. 2540 : 16-17) ได้แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเพื่อดำรงชีวิตเป็นความต้องการพื้นฐานที่ต้องบรรลุเพื่อให้มนุษย์อยู่อย่างปกติ ได้แก่ ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน การออกกำลังกาย ความสุขสบายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย ความสะอาดของร่างกายทั่วไป และความสะอาดของสภาพแวดล้อม ความต้องการควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย ตลอดจนความต้องการการขับถ่าย
2. ความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological Needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของ ต้องการความมั่นคง ความเป็นอิสระ การพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ความสำเร็จ
3. ความต้องการทางวิญญาณ (Spiritual Needs) ได้แก่ ความต้องการความเชื่อความหวัง ความมีศักดิ์ศรี ความมีเหตุผล การปลอบใจและเสริมภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541 : 48-51) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต วุฒิภาวะไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิดความรู้สึกว่องไว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวาที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าเกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายนอกและภายใน ได้แก่

- 1.1 ความต้องการอาหาร เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต
- 1.2 ความต้องการน้ำ เพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย ร่างกายของคนเราเสียน้ำเนื่องจากอากาศร้อน การออกกำลังกาย การทำงานหนักทำให้เหงื่อออกจากร่างกาย
- 1.3 ความต้องการทางเพศ ความต้องการด้านนี้เริ่มขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่ การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจ รสนิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น

1.4 ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม คนดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุลทางร่างกาย อุณหภูมิที่ไม่สูงเกินไป และต่ำเกินไปพอที่ร่างกายจะทนได้

1.5 ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัย ความป่วยเจ็บเป็นไข้ของร่างกาย ทำให้ร่างกายพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้น เมื่อมีคนอื่นมาทำร้ายคนเราก็จะหลีกเลี่ยงหรือต่อสู้ป้องกันตัว

1.6 ความต้องการพักผ่อนนอนหลับ เพื่อผ่อนคลายให้ร่างกาย ได้มีโอกาสสะสมพลังงานใหม่ และซ่อมแซมส่วนสึกหรอของร่างกาย

1.7 ความต้องการอากาศบริสุทธิ์ที่มีก๊าซออกซิเจนสำหรับการหายใจ เราอาจอดข้าวอดน้ำได้หลายชั่วโมงแต่กลับหายใจได้ไม่นาน

1.8 ความต้องการการขับถ่าย เป็นการขับของเสียออกจากร่างกายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับอาหารและน้ำ เพราะของเหลือเหล่านี้จะเป็นพิษกับร่างกาย ทำให้เราอึดอัดไม่สบาย บางครั้งอาจทำลายชีวิตได้

2. ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Psychological and Social Needs) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล แต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างกันออกไปด้วย ลักษณะสำคัญของความต้องการทางจิตใจและสังคมมี ดังนี้

2.1 ความต้องการที่เกิดจากสังคมที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคนสิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

2.2 ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อน จึงจะเข้าใจและเลือกกระทำได้บางทีเราก็ต้องการศึกษาว่าจะเริ่มต้นอย่างไรและควรทำอย่างไรต่อไป

2.3 ความต้องการนี้เปลี่ยนแปลงได้แม้ในบุคคลเดียวกัน

2.4 ความต้องการนี้มีมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกลุ่มมากกว่าอยู่คนเดียว

2.5 ความต้องการนี้เป็นพฤติกรรมปกปิดมากกว่าพฤติกรรมเปิดเผย

2.6 ความต้องการที่มองไม่เห็นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

2.7 ความต้องการทางจิตใจและสังคมมีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนเราทำอะไรก็ได้ บางครั้งก็ปราศจากเหตุผลและคุณธรรม

สรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และความต้องการนั้นจะมีอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด โดยเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วก็จะเพิ่มความต้องการลำดับขั้นสูงขึ้นต่อไป

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

ความต้องการ เป็นสภาวะที่เกิดจากการไม่สมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความต้องการของคนเรามากไม่ได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ เมื่อได้รับการตอบสนองหนึ่งก็จะเกิดความต้องการมากขึ้นระดับหนึ่ง ดังทฤษฎีความต้องการต่าง ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierachy)

อับราฮัม มาสโลว์ หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาที่มหาวิทยาลัยแบรนดิช ตำแหน่งศาสตราจารย์ ชาวอเมริกา ทำการศึกษาเพื่อเข้าใจมนุษย์ต้องศึกษาจากบุคคลมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ และจิตใจมั่นคง ต้องศึกษาคนทั้งคน แรงจูงใจ แรงจูงใจต่างกันทำให้บุคลิกภาพต่างกัน ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ไว้ ดังนี้

ฟรอสติกและมาสโลว์ (Frostig & Maslow, 1970 : 35-47 ; อ้างถึงใน สุรางค์ ใ้วตระกูล. 2541 : 116-117) กล่าวว่า มาสโลว์ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะ ไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของคนนั้น
3. ความต้องการของบุคคล จะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 311) กล่าวว่า มาสโลว์มองความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะลำดับขั้น ระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด และสรุปว่า เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองมนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยมีลำดับขั้นความต้องการ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสม ที่อยู่อาศัย การบรรเทาความเจ็บปวดต่าง ๆ เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Safety and Security Needs)
ความต้องการเหล่านี้ เป็นความต้องการที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางกาย และความกลัวจาก
การสูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน ทรัพย์สินหรือที่อยู่อาศัย ต้องการมีความปลอดภัยจากภัยคุกคาม
ต่าง ๆ

3. ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (Belongingness, Social and
Love Needs) ความรู้สึกว่าคุณได้รับความเป็นมิตร ความรักและมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นสมาชิกกับ
กลุ่ม

4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Self Esteem Needs) เป็นความต้องการ
ให้คนอื่นยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตน

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actualisation Needs) เป็นความต้องการขั้น
สูงสุดในชีวิต เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานที่ตนเองชอบหรือต้องการจะเป็นมากกว่า
ที่เป็นอยู่ในขณะนี้

2. ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Needs Theory)

อัลเดอร์เฟอร์ เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกา ได้ปรับปรุงลำดับความ
ต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์เสียใหม่ เหลือความต้องการเพียง 3 ระดับ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับ
ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ไว้ ดังนี้

ทงหล่อ วงษ์อินทร์ (2542 : 88) กล่าวว่า อัลเดอร์เฟอร์ ได้คิดทฤษฎีความต้องการ
ที่เรียกว่า ทฤษฎี ERG (ERG : Existence – Relatedness–Growth Theory) โดยแบ่งความต้องการ
ของมนุษย์ เป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้
ให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการมีสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relatedness Needs) เป็นความต้องการ
ของบุคคล ที่จะมามีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุดรวมถึง
ความต้องการได้รับการยกย่อง และความสำเร็จในชีวิต

แก้วดา เข้มแข็ง (2552 : ออนไลน์) กล่าวว่า ทฤษฎี ERG นี้จะมีข้อสมมติฐาน 3
ประการเป็นกลไกสำคัญ คือ

1. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง นั่นคือ หากความต้องการระดับใดได้รับการ
การตอบสนองน้อยความต้องการประเภทรูปนั้นจะมีอยู่สูง ตัวอย่างเช่น ถ้าเจ้าที่ได้รับการตอบสนอง
ด้านเงินเดือนน้อยเกินไป ความต้องการด้านเงินเดือนก็จะยังมีอยู่สูง

2. ขนาดของความ ต้องการ ถ้าหากความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำกว่า (เช่น ความต้องการเพื่อดำรงชีพ) ได้รับการตอบสนองมากพอแล้ว ก็ยังจะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่สูงกว่า (เช่น ความต้องการความเจริญก้าวหน้า) มีมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้าหัวหน้ากลุ่มงานได้รับการตอบแทนด้านค่าจ้างแรงงานและอื่นๆ (ความต้องการเพื่อดำรงชีพ) มากพอแล้ว หัวหน้ากลุ่มงานคนนั้นก็ต้องการได้รับการยอมรับและนับถือจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน (ความสัมพันธ์ทางสังคม)

3. ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ถ้าหากความต้องการประเภทที่อยู่สูงมากอุปสรรคขัดขวางได้รับการตอบสนองน้อยก็จะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำลงไปมีความสำคัญมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้าหัวหน้ากลุ่มงานไม่มีโอกาสได้เปลี่ยนไปทำงานใหม่ที่ท้าทายหรือรับตำแหน่งใหม่ (ความเจริญก้าวหน้า) เมื่อเป็นเช่นนั้นหัวหน้ากลุ่มงานคนนี้ก็จะมีทัศนคติและต้องการที่จะได้รับความอบอุ่นสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงานและลูกน้อง (ความสัมพันธ์ทางสังคม)

3. ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Needs Theory)

เมอร์เรย์ จบแพทย์ศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เป็นชาวอเมริกา ได้ทำการศึกษางานสำคัญด้านจิตวิทยาได้แก่ แบบทดสอบ TAT (Thematic Apperception Test) มีภาพ 20 ภาพให้ดู และตีความหมายวิเคราะห์ปัญหาจิต อารมณ์ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ไว้ ดังนี้

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541 : 156-157) กล่าวว่า เมอร์เรย์ อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ล่วงไปด้วยดี
2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
3. ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

โยธิน ต้นสนบุท (2530 : 36 ; อ้างถึงใน Spicydog's Forum, 2552 : ออนไลน์) กล่าวว่า ทฤษฎีความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเอาชนะด้วยการแสดงออกความก้าวร้าว (Need for Aggression)
2. ความต้องการที่จะเอาชนะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ (Need for Counteraction)
3. ความต้องการที่จะยอมแพ้ (Need for Abasement)
4. ความต้องการที่จะป้องกันตนเอง (Need for Defendant)
5. ความต้องการเป็นอิสระ (Need for Autonomy)
6. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement)
7. ความต้องการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น (Need for Affiliation)
8. ความต้องการความสนุกสนาน (Need for Play)
9. ความต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น (Need for Rejection)
10. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น (Need for Succorance)
11. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น (Need for Nurture)
12. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น (Need for Exhibition)
13. ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น (Need for Dominance)
14. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อื่นว่าต่ำกว่า (Need for Deference)
15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกต่ำเหลว (Need for Avoidance of Inferiority)
16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากอันตราย (Need for Avoidance Harm)
17. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ

(Need for Avoidance of Blame)

18. ความต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Need for Orderliness)
19. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง (Need for Reputation)
20. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น (Need for Contrariness)
4. ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแม็คคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นอธิบายการจูงใจของบุคคลที่กระทำการเพื่อให้ได้มา ซึ่งความต้องการความสำเร็จไม่ได้หวังรางวัลตอบแทนจากการกระทำ ซึ่งความต้องการความสำเร็จนี้ในแง่ของการทำงาน หมายถึง ความต้องการที่จะทำงานให้ดีที่สุดและทำให้สำเร็จผลตามที่ตั้งใจไว้ เมื่อคนทำอะไรสำเร็จได้ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานอื่นสำเร็จต่อไปในช่วงปี ค.ศ. 1940 นักจิตวิทยาชื่อแม็คคลีแลนด์ (McClelland) ได้ทำการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบการรับรู้ของบุคคล (Thematic Apperception Test : TAT) เพื่อวัดความต้องการของมนุษย์ โดยแบบทดสอบ TAT เป็นเทคนิคการนำเสนอภาพต่างๆ แล้วให้บุคคลเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเห็น จากการศึกษาวิจัยของ

แมคคลีแลนด์ ได้สรุปคุณลักษณะของคนที่มีแรงจูงใจความต้องการ 3 ประการ ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะเข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลได้ ดังนี้

อำนาจ ชีระวนิช (2547 : 413 - 414) กล่าวว่า แมคคลีแลนด์ ได้กล่าวเน้นถึงความต้องการไว้ 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Needs for Achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Needs for Power) เป็นความต้องการมีอิทธิพลและครอบงำเหนือผู้อื่น

สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาทฤษฎีความต้องการ ทั้ง 4 ทฤษฎีนี้จะเห็นว่าส่วนใหญ่จะจำแนกความต้องการของมนุษย์ โดยเน้นความต้องการทางด้านจิตใจ ยกเว้นทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ มีแนวคิดที่มนุษย์จะมีความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยเมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับผลสำเร็จ ในระดับขั้นต่อไปจะเป็นความต้องการทางด้านจิตใจ

ความต้องการของผู้สูงอายุ (Need of the Elderly)

ผู้สูงอายุจะมีลักษณะเฉพาะตัว ความเป็นปัจเจกของตน จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นคุณสมบัติที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ หรือเฉพาะของผู้สูงอายุ ซึ่งจะพบในผู้สูงอายุแต่ละคนแตกต่างกันไป ดังนั้นความต้องการของผู้สูงอายุจึงแตกต่างกันและหากไม่ได้รับการตอบสนองย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ความต้องการของผู้สูงอายุ นักวิชาการได้เสนอไว้ ดังนี้

สายสวาท เกตราสุวรรณ (2542 : 32-33) ได้แบ่งความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support) ผู้สูงอายุเมื่อถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยว หรือแยกตัวอยู่คนเดียว ขาดความมั่นคงทางอารมณ์และทางจิตใจรวมทั้งทางเศรษฐกิจ จึงต้องหันไปพึ่งการช่วยเหลือจากบุคคล หรือองค์การสังคมสงเคราะห์ภายนอกครอบครัว ดังนั้นผู้สูงอายุจึงมีความต้องการสนับสนุนจากครอบครัวดั้งเดิมของตนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือจากภายนอกครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มอาสาสมัคร องค์การภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การภาคเอกชนทั้งที่เป็นองค์การศาสนาและองค์การที่มีใช้ศาสนาก็ได้

2. ความต้องการด้านการประกันรายได้ โดยเฉพาะการประกันสังคมประเภทประกันสุขภาพ เมื่อเข้าสู่วัยชราภาพและเลิกประกอบอาชีพแล้ว จะได้รับบำนาญชราภาพเพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมั่นคงปลอดภัยตามควรแก่สภาพในบั้นปลายของชีวิต

ไม่เป็นภาระของบุตรหลานและสังคม

3. ความต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางประเภท ในสังคม สังคมจึงควรให้โอกาสแก่ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชีวิตของชุมชน ให้ดีขึ้นให้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเอง ในการปรับตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในการปรับปรุงวัฒนธรรมและในการรักษาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ ให้แข็งแรงอยู่เสมอ

4. ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลง ถ้าหากครอบครัวและสังคม ได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวและสังคมแล้ว จะเป็นการช่วย ผู้สูงอายุให้รู้จักพึ่งตนเอง ไม่เป็นภาระแก่สังคมในบั้นปลายของชีวิต

5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ (The Elderly of Social Needs)

5.1 ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวกลุ่ม และสังคม (Sense of Belonging)

5.2 ความต้องการการยอมรับและความเคารพยกย่องนับถือจากบุคคลในครอบครัว และสังคม (Sense of Recognition)

5.3 ความต้องการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในสายตาของสมาชิกในครอบครัว ของกลุ่มของชุมชน และของสังคม (Sense of Importance)

5.4 ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัว ชุมชน และสังคม และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับลูกหลานในครอบครัวและสังคมได้ (Better Relationships and Adaptation Adjustment)

5.5 ความต้องการการมีโอกาสทำสิ่งที่ตนปรารถนา (Sense of Opportunity)

6. ความต้องการทางกายและจิตใจ (Physical and Psychological Needs) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานที่สุดในชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ธรรมชาติของร่างกายต้องการเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้ดำรงอยู่ได้ ความต้องการด้านร่างกายได้แก่ ความต้องการปัจจัย 4 คือ อาหาร เสื้อผ้าที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล ส่วนความต้องการด้านจิตใจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นสัมผัสไม่ได้แต่รู้สึกได้ อาทิ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs) โดยเฉพาะความต้องการด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยปราศจากความวิตกกังวลหวาดกลัว และการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีนอกจากนั้นยังมีความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมและครอบครัวความต้องการมีโอกาสก้าวหน้า (Opportunity Needs) โดยเฉพาะในเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต

7. ความต้องการทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือทางด้านการเงินจากบุตรหลานของตน เพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสภาวะที่ตนเองเจ็บป่วย ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วย

ในการจัดหาอาชีพให้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้เพื่อตนเองจะได้มีบทบาททางเศรษฐกิจ คือ ความต้องการที่จะช่วยตนเองเพื่อให้พ้นจากสภาวะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับความต้องการข้อที่ 2 และ 4 ดังกล่าวแล้ว

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544 : 50 - 24) กล่าวว่า ผู้สูงอายุต้องการปัจจัยจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตเช่นบุคคลทั่วไป และยังคงต้องการได้รับการยอมรับ การดูแลและความสุขทางใจเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย โดยทั่วไปจะแบ่งความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ (Physical and Psychological Needs)

ได้แก่ ความต้องการ ปัจจัย 4 เช่นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนความต้องการทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Security Needs) และความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของสังคม กลุ่ม และครอบครัว ความต้องการมีโอกาสดำเนินการ (Opportunity Needs) โดยเฉพาะในเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายของชีวิต

2. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความยกย่องนับถือ

(Sense of Recognition) ความสำคัญ (Sense of Importance) ความเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) การมีโอกาสดำเนินการที่ปรารถนา (Sense of Opportunity)

3. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ (Economical Needs) ได้แก่ ความต้องการ

การได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากบุตรหลานของตน เพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสภาวะที่ตนเองเจ็บป่วย ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วยในการจัดหาอาชีพให้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ ผู้สูงอายุต้องการที่จะเป็นผู้มีบทบาททางเศรษฐกิจ ซึ่งจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือต้องการที่จะช่วยตนเอง เพื่อให้พ้นจากสภาวะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้วางนโยบายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุทั้งในด้านการแก้ปัญหาการถูกทอดทิ้งและสนับสนุนความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ

กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 24-25) กล่าวว่า ความต้องการของผู้สูงอายุ แบ่งได้

ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ ได้แก่

1.1 ต้องการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์

1.2 ต้องการมีผู้ช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด

1.3 ต้องการที่อยู่อาศัยที่สะอาด อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี

1.4 ต้องการอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะตามวัย

1.5 ต้องการมีผู้ดูแลช่วยเหลือให้การพยาบาลอย่างใกล้ชิดเมื่อยามเจ็บป่วย

1.6 ต้องการได้รับการตรวจสุขภาพ และการรักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว
ทันท่วงที

1.7 ต้องการได้รับบริการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าจากรัฐ

1.8 ความต้องการได้พักผ่อน นอนหลับอย่างเพียงพอ

1.9 ความต้องการบำรุงรักษาร่างกาย และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

1.10 ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

2. ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสังคมจะทำให้จิตใจของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปด้วยผู้สูงอายุจะปรับจิตใจ และอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จะมีการปรับปรุง และพัฒนาจิตใจของตัวเอง ให้เป็นไปในทางที่ดีงามมากขึ้น สามารถควบคุมจิตใจได้ดีกว่าหนุ่มสาว ดังนั้น เมื่อคนเราอายุมากขึ้น ความสุขุมเยือกเย็นจะมีมากขึ้นด้วย แต่การแสดงออก จะขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละบุคคล การศึกษา ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตของคนคนนั้น ความเครียดที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัยสูงอายุ มีผลต่อจิตใจของผู้สูงอายุมาก ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของจิตใจที่พบ คือ

2.1 การรับรู้ ผู้สูงอายุจะยึดติดกับความคิด และเหตุผลของตัวเอง การรับรู้สิ่งใหม่ ๆ จึงเป็นไปได้ยาก ความจำก็เสื่อมลง

2.2 การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ เกี่ยวเนื่องกับการสนองความต้องการของจิตใจ ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้สูงอายุจะมีความรู้สึกต่อตนเอง ในแง่ต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นความท้อแท้ น้อยใจ โดยรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ให้ความสำคัญกับตนเอง เหมือนที่เคยเป็นมาก่อนทำให้ผู้สูงอายุ มีอารมณ์ไม่มั่นคง การกระทบกระเทือนใจเพียงเล็กน้อย จะทำให้ผู้สูงอายุเสียใจ หงุดหงิดหรือ โกรธง่าย ต้องการการยอมรับ และเคารพยกย่องนับถือ และการแสดงออกถึงความมีคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยสมาชิกในครอบครัว สังคมของผู้สูงอายุ

2.3 ความสนใจสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุจะสนใจสิ่งแวดล้อม เฉพาะที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และตรงกับความสนใจ ของตนเองเท่านั้น

2.4 การสร้างวิถีดำเนินชีวิตของตนเอง การมีอายุมากขึ้นคือ การเข้าใกล้กาลเวลาแห่งการสิ้นสุดของชีวิต การยอมรับสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้สูงอายุบางคน มุ่งสร้างความคิดงามให้แก่ตนเองเพิ่มมากขึ้น

2.5 ความผิดปกติทางจิตใจและในวัยสูงอายุ แยกเป็นกลุ่มอาการทางจิต 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

2.5.1 กลุ่มอาการทางจิตเนื่องจากสมองเสื่อม

2.5.2 กลุ่มอาการผิดปกติด้านจิตใจและอารมณ์

3. ความต้องการทางด้านสังคม – เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ได้แก่
 - 3.1 ต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น
 - 3.2 ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและหมู่คณะ
 - 3.3 ต้องการช่วยเหลือสังคมและมีบทบาทในสังคมตามความถนัด
 - 3.4 ต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือจากครอบครัว และสังคมทั้งทางด้านความ

เป็นอยู่รายได้บริการจากรัฐ

- 3.5 ต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม
- 3.6 ต้องการลดการพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลง ไม่ต้องการความเมตตาสงสาร
- 3.7 ต้องการการประกันรายได้ และประกันความชราภาพ

ศิริลักษณ์ สุวรรณรังสี (2553 : ออนไลน์) กล่าวว่า ความต้องการอาหารของผู้สูงอายุ

มีดังนี้

1. อาหารคุณสมบัติที่เหมาะสม ได้แก่ อาหารที่จัดเตรียมง่าย อาหารที่เคี้ยว และกลืนได้ง่าย ไม่ทำให้สำลัก
2. อาหารที่ช่วยรักษาและบำรุงสุขภาพ
3. อาหารพิเศษสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการดูแล หรือผู้ป่วยสูงอายุ
4. ผู้สูงอายุญี่ปุ่น ต้องการอาหารปลอดภัย คุณภาพดี คงรสชาติ แบบญี่ปุ่น
5. สะดวกในการเตรียม และราคาเหมาะสม

สรุปได้ว่า ความต้องการของผู้สูงอายุ มีหลายด้าน ได้แก่ การได้รับสนับสนุนจากครอบครัว การประกันรายได้ การมีส่วนร่วมกับชุมชน มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ การมีอาหารคุณสมบัติที่เหมาะสม ต้องการบำรุงรักษาร่างกาย และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุมีอายุยาวนานขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม

สวัสดิการมีความสำคัญอย่างมากต่อการบริหารงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุได้มีจำนวนมากขึ้นในแต่ละปี ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม และมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความหมายของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางช่วยเสริมสร้างการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างดียิ่ง และยังถือว่าเป็นหลักคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบเรียบถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ มีผู้ให้ความหมายของงานสวัสดิการสังคมไว้ ดังนี้

ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ (2541 : 5) กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง กฎหมาย โครงการ สิทธิประโยชน์ และบริการซึ่งเป็นหลักประกันและแรงเร้าให้เกิดการจัดสรรเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีตามสังคมกำหนด สวัสดิการสังคมจึงมีขอบเขตกว้างครอบคลุมถึงบริการต่างๆ มากมาย ได้แก่ การรักษาความมั่นคงทางรายได้ การศึกษา การพัฒนาการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาเมืองที่อยู่อาศัย ระบบสวัสดิการสังคมทำให้เกิดการจัดสรรบริการ โดยตรงแก่ บุคคล กลุ่ม และชุมชนเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกกลุ่มอายุ กลุ่มอาชีพ และกลุ่มรายได้ การบริหาร โครงการสวัสดิการสังคมจะสามารถดำเนินการ โดยรัฐบาลและเอกชน

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2545 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคมการมีนันทนาการ และบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมทุกระดับ

มาริส่า ภูเพ็ชร (2546 : 92) กล่าวว่า การดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปและเฉพาะกลุ่ม รัฐเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือนโยบายในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสภาพสังคมในขณะนั้นเป็นสำคัญแล้วรัฐเป็นผู้ดำเนินการเองบ้าง หรือส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเอกชนต่างๆ หรือกลุ่มชนในสังคมร่วมกันจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยหลักการสวัสดิการสังคมจึงมีความหมายในวงกว้าง 2 ประการ คือ

1. สวัสดิการสังคม หมายถึง กลไกที่รัฐพึงนำมาใช้ในการกระจายความเป็นอยู่ที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกันในสังคม โดยระหว่างผู้ที่มั่งมีกับผู้ที่ยากจน

2.สวัสดิการสังคม หมายถึง การที่รัฐจะให้ความคุ้มครองในเรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของ รายได้ในโภชนาการ สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย และการศึกษาแก่ประชาชนของคนอย่างเท่ากัน

วอลเตอร์ (Walter. 1968 : 4 ; อ้างถึงใน มลฤดี ศรีสุข. 2544 : 12) ได้ให้ความหมายว่า “สวัสดิการสังคม” หมายถึง การจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อส่งเสริมสวัสดิการสังคมโดยตรงแก่ประชาชน ในด้านความต้องการที่อยู่อาศัยในเรื่องครอบครัวและอนามัยเด็ก การปรับสังคมการใช้เวลาว่าง มาตรฐานการครองชีพและความสัมพันธ์ทางสังคมและในส่วนด้านการบริการทางสวัสดิการสังคม ให้ปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มชน ชุมชนและสังคม ซึ่งบริการเหล่านี้จะรวมถึง การดูแล การรักษา และการป้องกันด้วย

จากคำนิยามที่ให้ความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” กล่าวโดยสรุปว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกระดับทั้งรัฐบาลและเอกชน เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม ทั้งนี้ต้อง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลแต่ละวัย

รูปแบบของสวัสดิการสังคม

รูปแบบของสวัสดิการสังคมเป็นกลไกของนโยบาย การบริหารจัดการ และการ ดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคม โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค ทางเลือก ของรูปแบบและศึกษาทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งได้มีผู้ศึกษารูปแบบของสวัสดิการสังคม ไว้ดังนี้ ทิทมัสส์ (Titmuss. 1974 : 179 ; อ้างถึงใน กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์. 2544 : 12-14) ได้แบ่งสวัสดิการสังคมออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว บรรเทาปัญหาหรือแบบเก็บตก (Residualism or Residual Model of Welfare) สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราวนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าบุคคล ในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการ โดยแหล่งตอบสนองคือครอบครัวและตลาด รูปแบบนี้หากประชาชนประสบความเดือดร้อน จะต้องช่วยเหลือตนเองโดยหันเข้าหาทรัพยากร ของตนเอง ซื่อหาบริการทางสังคมมาตอบสนองความต้องการ หากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หน่วยงานสวัสดิการของรัฐบาลจึงจะเข้าไปช่วยเหลือเป็นครั้งคราวไป เสมือนกับเป็นการดำเนินการเชิงรับรอให้เกิดปัญหาขึ้นก่อนจึงตามแก้ไข รูปแบบนี้ทำให้เกิดการรับรู้ว่าเป็นประชาชนที่ใช้บริการ ของรัฐบาลจึงเป็นพวกที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นภาระของสังคม

2. สวัสดิการสังคมแบบสัมฤทธิ์ผลทางอุตสาหกรรม (Industrial Achievement Performance or Handmaiden Model) มองว่า สวัสดิการสังคมเป็นเสมือนกลไกหนึ่งในระบบ เศรษฐกิจ เป็นเครื่องตอบแทนแก่ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันระบบเศรษฐกิจ โดยใช้ มาตรการทางด้านภาษีอากรและการเงินการคลัง ตลอดจนผลตอบแทนในอาชีพเป็นสิ่งตอบแทน

ความต้องการของบุคคลที่เป็นกำลังการผลิต โดยเกณฑ์การจัดสรรพิจารณาจากความสามารถในการทำงาน สถานภาพบทบาทในการทำงาน ผลผลิตของงานเป็นสำคัญ

3. สวัสดิการสังคมแบบสถาบัน (Institution Redistributive Model) รูปแบบนี้ถือว่าสวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสังคมสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดบูรณาภาพในสังคม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สังคมจะขาดเสียมิได้ แม้ว่าสังคมนั้นจะมีเสถียรภาพแล้วก็ตาม สวัสดิการสังคมตามแนวคิดนี้ก็ยังต้องทำหน้าที่ให้ระบบสังคมดำเนินไปอย่างราบรื่นขณะที่ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีสร้างความเป็นธรรมทางสังคมเศรษฐกิจ อันเป็นธรรมชาติที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ แนวคิดสวัสดิการสังคมแบบสถาบันมีความเหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจเสรีควรที่จะดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อเป็นการค้ำกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 98-102) กล่าวว่า รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เป็นอยู่ของประเทศไทย มี 4 ระบบ คือ

1. รูปแบบสวัสดิการสังคมเชิงสถาบัน (Institution Model) ในความรับผิดชอบของรัฐ ยังเป็นรูปแบบหลัก กระแสหลักของการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศ รูปแบบนี้ถือเป็นกลไกหลักหรือกระแสหลัก ของการจัดสวัสดิการสังคมในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับกลไกตลาดในฐานะเป็นกลไกหลักของสังคมที่รัฐไม่ควรแทรกแซงหรือแทรกแซงให้น้อยที่สุด รัฐจะเข้าไปแทรกแซงหรือทำหน้าที่ดูแลเฉพาะกลุ่มผู้ประสบปัญหาหรือคือโอกาสทางสังคมที่ไม่อาจทำหน้าที่ได้ตามปกติ (Dysfunction) บริการของรัฐจึงเน้นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า (Public Assistance) บรรเทาทุกข์ชั่วคราว หรือนักวิชาการบางท่านเรียกว่าเป็นการดูแลในลักษณะของการเก็บตก (Residual) บริการที่รัฐจัดจึงไม่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาเชิงระบบหรือเชิงโครงสร้างแต่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของปัจเจกบุคคล ไม่มุ่งให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวหรือมีความยั่งยืนได้ ลักษณะบริการที่รัฐจัดเป็นหลัก เช่นการให้เงินสงเคราะห์ประเภทต่างๆ การแจกสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค และการจัดบริการสังคมต่างๆ ในสถาบันต่างๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น

2. รูปแบบสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคเอกชนและองค์การสาธารณกุศล เป็นรูปแบบสวัสดิการสังคมที่จัดโดยองค์การพัฒนาภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงองค์การสาธารณกุศลต่างๆ กล่าวได้ว่ามีรูปแบบการให้บริการหลายระดับ ได้แก่

2.1 บริการระดับที่เน้นการช่วยเหลือแบบสงเคราะห์ ในรูปของเงินทุนการศึกษา การสงเคราะห์วัสดุ การสงเคราะห์ทุนอาหารกลางวัน เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน เป็นต้น ส่วนใหญ่

เป็นองค์กรที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจน เช่น กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.2 บริการระดับที่มีเป้าหมายในการรวมกลุ่ม จัดตั้งกลุ่ม สร้างเสริมความเข้มแข็ง แก่องค์กรชาวบ้าน องค์กรชุมชนกลุ่มต่าง ๆ การดำเนินงานเชิงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับลึก ดังกล่าว จะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบรวมกลุ่ม มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนปัญหา ทางออกซึ่งกันและกัน มีการส่งเสริมให้จัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มปัญหาต่าง ๆ รูปแบบ สวัสดิการสังคมเช่นนี้ จะช่วยให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าถึงปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้ลึกซึ้งกว่า เพราะวิธีการทำงานจะมีลักษณะเกาะติดปัญหาอย่างเอาใจจริงเอาใจ เป็นการทำงานที่มีเป้าหมาย ทั้งยกระดับ ความตระหนักรู้ของชุมชน ร่วมไปกับการรณรงค์และการเคลื่อนไหวทางสังคม การให้บริการในรูปแบบดังกล่าวจะเน้นการให้ข้อมูลทางเลือกเพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคม แต่ด้วยความจำกัดด้านทรัพยากรและกำลังคนจึงทำให้ไม่สามารถขยายผลของงานได้อย่าง กว้างขวางนักประกอบกับในระยะหลังกระบวนการทำงานเน้นหนักไปในทิศทางที่ส่งเสริม ผลักดันให้ชุมชนที่เป็นเจ้าของปัญหา เข้ามาร่วมรับรู้ คิด ตัดสินใจและดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตัว พวกเขาเอง โดยองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นที่เคียงให้ จึงทำให้บทบาทการทำงานขององค์กรพัฒนา เอกชนปรับเปลี่ยนไปในทิศทางของการทำงานที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง มหาภาค แต่ กลับมาทำงานเคลื่อนไหวในพื้นที่เล็ก ๆ เฉพาะพื้นที่ในภูมิภาค เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือใน กลุ่มประชาคมประชาสังคมต่าง ๆ ให้ร่วมศึกษาและทดลองดำเนินการแก้ปัญหาไปพร้อมกัน เช่น โครงการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคต่าง ๆ หรือการจัดทำโครงการ การจัดการเรียนรู้ทางสังคม ผ่านการฝึกอบรม การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านวิธีการแบบใหม่ ๆ เช่น การจัด โครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การจัดทำกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบต่าง ๆ ที่ หลากหลาย เช่น ละครบำบัด คนตรีบำบัด การเล่นเชิงบำบัด เป็นต้น หรือการจัดทำโครงการ พัฒนาเฉพาะในพื้นที่

3. รูปแบบสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคธุรกิจเอกชน แม้จะถูกกำหนดโดยกฎหมาย แต่ขาดการควบคุมอย่างเป็นระบบที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ได้แก่ การจัดบริการสวัสดิการสังคม ให้แก่แรงงานในโรงงานบริษัท ห้างร้านในรูปแบบสวัสดิการพนักงาน การหักเงินสมทบกองทุน พนักงาน ที่มีรูปแบบคล้ายเงินบำเหน็จของรัฐ การจัดสวัสดิการเงินกู้ยืม สวัสดิการวันลา วันหยุด การอนุญาตให้ลาเรียน การจัดการอบรมเพิ่มพูนทักษะฝีมือแรงงาน เป็นต้น บริการในรูปแบบ ดังกล่าว เป็นบริการที่ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความพอใจของนายจ้างเฉพาะราย เพราะหาก นายจ้างไม่จัดสวัสดิการให้ ลูกจ้าง พนักงาน ก็ไม่สามารถจะต่อรองได้เพราะเกรงว่าจะถูกให้ออก จากงาน จึงตกอยู่ในสภาพจำทน ลูกจ้างหลายรายจึงถูกริดรอนสิทธิขั้นพื้นฐานในด้านสวัสดิการ

สิทธิวันลา วันหยุด การรักษาพยาบาล ฯลฯ ซึ่งแม้จะมีกฎหมายกำหนด แต่รัฐยังไม่สามารถขยายการคุ้มครองได้อย่างทั่วถึง และเป็นระบบเพียงพอ

4. รูปแบบสวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ (Pluralism Model) เป็นรูปแบบที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนมากขึ้นในยุคปัจจุบัน เช่น กลุ่มสังคมนิยมสังคมนิยม สวัสดิการชุมชน สวัสดิการท้องถิ่น สวัสดิการเฉพาะกลุ่ม สวัสดิการประชาชน เป็นต้น ซึ่งแตกต่างไปจากรูปแบบสถาบันที่รัฐดำเนินการเป็นหลัก เพราะเป็นรูปแบบที่มีลักษณะหลากหลาย ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นสูงสามารถตอบสนองกับปัญหาและความต้องการของประชาชนเฉพาะกลุ่มได้มากกว่า หลักการสำคัญของรูปแบบสวัสดิการพหุลักษณะที่สำคัญ คือ

- 4.1 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม
- 4.2 ความเป็นธรรมทางสังคม
- 4.3 ความเสมอภาค
- 4.4 ความยั่งยืน
- 4.5 ความสามารถในการเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ไพโรจน์ แสงจันทร์ และคณะ (2551 : 12) กล่าวว่า โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนของภาครัฐหรือองค์กรเอกชนมี 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การจัดสวัสดิการในรูปแบบสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับ เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การจัดสวัสดิการในรูปแบบการตรวจสอบเพื่อช่วยเหลือตามความจำเป็น เช่น การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ การสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน
3. การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การประกันสังคม การประกันสุขภาพ และการประกันภัยเอื้ออาทร เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม เกิดจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่ดูแลการจัดการกับปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมในเรื่องความไม่เป็นธรรม และการเอารัดเอาเปรียบในสังคมและทำให้สังคมเกิดความเสมอภาค เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และมีความยั่งยืน

ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม เป็นงานที่มีขอบข่ายที่กว้างขวาง ช่วยเสริมสร้างพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างค้ำประกัน และถือเป็นหลักคุณภาพชีวิตที่ดีทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบเรียบ เป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ และมีขอบเขตของงาน ดังนี้

ศัพทพัฒน์ ยอดเพชร (2544 : 21-22) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคม มีขอบเขตครอบคลุมลักษณะงาน ดังนี้

1. การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง ให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย ทูพพลภาพ เสียชีวิต อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน การคลอดบุตร การประกันกรณีชราภาพและการสงเคราะห์บุตรของลูกจ้าง โดยรัฐได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครอง

2. การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้ยากไร้ ผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นลักษณะการสงเคราะห์แบบให้เปล่า ในรูปของเงินสิ่งของ การให้คำปรึกษาแนะนำและบริการต่าง ๆ

3. บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นโดยภาครัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน แบ่งลักษณะบริการเป็น 6 ประเภท ดังนี้

3.1 สุขภาพอนามัย (Health) เป็นบริการด้านสุขภาพอนามัยและการสาธารณสุข โภชนาการและมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน

3.2 การศึกษา (Education) เป็นบริการที่จัดให้สำหรับประชาชนทุกคนที่อย่างน้อยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับจากรัฐและบริการด้านการศึกษาที่มีทั้งการศึกษาใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน

3.3 ที่อยู่อาศัย (Housing) เป็นบริการที่รัฐจัดการและดูแลด้านที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อย

3.4 การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ คุ้มครองการทำงาน รายได้และประกันสังคม

3.5 บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในด้านการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.6 นันทนาการ (Recreation) เป็นบริการที่เกี่ยวกับการสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการห้องสมุด บริการด้านกีฬา ดนตรี ภาพยนตร์ การออกกำลังกายและรวมทั้งงานอดิเรกอื่น ๆ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2545 : ออนไลน์) ได้กำหนดขอบเขตงานสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดี 7 ด้าน ดังนี้

1. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยประชาชนไม่ว่า เพศใด อายุวัยใด เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใดหรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจในทางการเมือง มีแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม พึงได้รับบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

2. การมีการศึกษาที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไปและแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกายจิตใจสติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือค้อยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้นทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การมีที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัดแวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสียงรบกวนพิบัติเสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายถึง ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอแก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดงานที่ทำได้ไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย

5. การมีความมั่นคงทางรายได้ หมายถึง ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของการประกันสังคมซึ่งครอบคลุมเรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิการทุพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำไม่ไหวได้รับความเดือดร้อนเมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วนหรือไม่พอเพียงแก่การยังชีพ

6. นันทนาการ หมายถึง ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ไม่เป็นการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหงหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ

7. การบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริม การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

กาญจนภรณ์ อินทปิ่นดี (2548 : 8-44) กล่าวว่า ขอบเขตของสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศออสเตรเลีย มี 2 ข้อ ดังนี้

1. สวัสดิการเกี่ยวกับการดำรงชีพ มีดังนี้

1.1 สวัสดิการเงินบำนาญ (Pension) ได้แก่

1.1.1 ขอบเขตของสวัสดิการเงินบำนาญ

1.1.2 หลักเกณฑ์การมีสิทธิรับเงินบำนาญ

1.1.3 เงินสะสมในฐานะที่เป็นส่วนเพิ่มของเงินบำนาญ (Superannuation) ได้แก่

1.1.3.1 ขอบเขตของเงินสะสม

1.1.3.2 ลักษณะของการจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน

1.1.3.3 หลักเกณฑ์การมีสิทธิรับเงินสะสม

1.2 สวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัย (Housing) มีดังนี้

1.2.1 ขอบเขตของสวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัย

1.2.2 หลักเกณฑ์การมีสิทธิรับสวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัย

1.3 สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย (Health Service)

1.3.1 ขอบเขตของสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย

1.3.2 ลักษณะของการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยและสิทธิตามสวัสดิการ

ดังกล่าว ได้แก่

1.3.2.1 โครงการ Medicare Service

1.3.2.2 โครงการ Pharmaceutical Benefits Scheme (PBS)

2. สวัสดิการเพิ่มเติมอื่น ๆ มีดังนี้

2.1 สวัสดิการเงินช่วยเหลือค่าโทรศัพท์

2.2 สวัสดิการอื่น ๆ

จากที่กล่าวมา ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม คือ การจัดสาธารณูปการเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดของผู้รับบริการ การประกันสังคม รัฐบาลออกกฎหมายคุ้มครองประชาชนและการบริการสาธารณะ รัฐบาลช่วยเหลือผู้เดือดร้อนอย่างทั่วถึง การที่ขอบเขตงานสวัสดิการสังคมเป็นอย่างไร มุ่งเน้นการดูแลประชาชนให้ทุกคนอยู่ดี มีสุข บนพื้นฐานของความถูกต้อง

งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การจัดสวัสดิการสังคมไทยมีรากฐานจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม งานสวัสดิการสังคมเป็นการบูรณาการ ผสมผสานความหลากหลาย เข้าด้วยกันทั้งแนวคิด วิธีการ หลักการ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคมไว้ ดังนี้

ศศิพัฒน์ ขอดเพชร (2544 : 48-49) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ รัฐควรมุ่งให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหมายถึงว่า ผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) ดังนั้นแนวคิดที่ยึดถือกันมานานและใช้เป็นรากฐานในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ ประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ คือ

1. แนวคิดด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Aspect of Aging) หมายถึง ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมและความต้องการในด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ครอบครัว สวัสดิการสังคม ความมั่นคงทางรายได้และการจ้างงาน รวมถึงการศึกษา

2. แนวคิดด้านพัฒนา (Developmental Aspect of Aging) หมายถึง แนวคิดที่มีต่อบทบาทของผู้สูงอายุในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการบริการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุนั้น มีความชัดเจนและเริ่มเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในสังคมมากขึ้น ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้วันที่ 1 ตุลาคม ของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุสากล โดยมีการประกาศเจตนารมณ์ที่ชัดเจนและในวันที่ 16 ธันวาคม 2534 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองไว้ มี 5 ด้าน สำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (2555 : ออนไลน์) กล่าวว่า สิทธิผู้สูงอายุตามหลักองค์การสหประชาชาติได้รับรองไว้สำหรับผู้สูงอายุ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2534 มี 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการมีเสรีภาพ

- 1.1. ผู้สูงอายุควรได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและการดูแลสุขภาพอนามัยอย่างพอเพียง โดยการมีรายได้ การสนับสนุนของครอบครัวและชุมชน และการช่วยเหลือตนเอง
- 1.2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการทำงานหรือสามารถได้รับรายได้อื่น ๆ
- 1.3. ผู้สูงอายุควรมีส่วนในการตัดสินใจว่าเมื่อใดจะต้องพ้นจากการทำงาน
- 1.4. ผู้สูงอายุควรได้รับการฝึกอบรมและศึกษาตามความเหมาะสม
- 1.5. ผู้สูงอายุควรจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สงบปลอดภัยด้วยความพึงพอใจตามกำลังความสามารถ
- 1.6. ผู้สูงอายุควรที่จะได้อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง ตลอดระยะเวลายาวนานเท่าที่เป็นไป

2. ด้านการมีส่วนร่วม

- 2.1. ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ ที่จะส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่ดีของตน และสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับชนรุ่นหลังได้
- 2.2. ผู้สูงอายุควรจะได้รับการพัฒนาในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ชุมชน และเป็นอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมตามความสนใจและกำลังความสามารถของตน
- 2.3. ผู้สูงอายุควรมีบทบาทที่จะจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมของผู้สูงอายุเองได้

3. การได้รับการดูแล

- 3.1. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลจากครอบครัวและชุมชน และได้รับการคุ้มครอง
- 3.2. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัย เพื่อให้ได้รับการฟื้นฟูทางร่างกายจิตใจและอารมณ์ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันหรือชะลอการเจ็บป่วยในระยะเริ่มต้น
- 3.3. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสังคมและกฎหมายเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การเป็นอิสระ การคุ้มครองและการได้รับการดูแล
- 3.4. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลคุ้มครอง ฟื้นฟูและส่งเสริมทางด้านสังคมและจิตใจอย่างเหมาะสม จากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีสภาพแวดล้อมที่มั่นคง
- 3.5. ผู้สูงอายุควรได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

4. การบรรลุความพึงพอใจของตนเอง

- 4.1. ผู้สูงอายุควรได้รับ โอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างเต็มความสามารถ

4.2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาวัฒนธรรม จิตใจและกิจกรรม
นันทนาการของสังคม

5. ความมีศักดิ์ศรี

5.1. ผู้สูงอายุควรที่จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยศักดิ์ศรีและความปลอดภัย โดยปราศจากการ
ถูกแสวงหาประโยชน์และถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ

5.2. ผู้สูงอายุควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามสถานภาพและภูมิหลังและมี
อิสระในการช่วยเหลือตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

แวนดาว อินทร์จันทร์ (2550 : 43-45) กล่าวว่า การกำหนดรูปแบบภารกิจของศูนย์
พัฒนาการจัดบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุได้ใช้แนวความคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
ผู้สูงอายุ ตามกรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ในด้าน

1. สุขภาพอนามัย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญสำหรับบุคคลวัยสูงอายุ ทั้งด้านการป้องกัน
โรคร้ายที่จะเกิดกับผู้สูงอายุ การส่งต่อให้ได้รับการรักษา และการฟื้นฟู งานนี้เป็นงานที่ต้อง
จัดบริการให้ทั้งในสถาบันและในชุมชน โดยการประสานเครือข่าย ด้านการรักษาสุขภาพ

2. การศึกษา มุ่งจัดบริการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ แสวงหา
ความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยผ่านสื่อต่าง ๆ

3. เศรษฐกิจ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องสะสมเงินไว้ใช้ในการดำรงชีวิต
ประจำวัน ผู้สูงอายุบางคนยังมีศักยภาพที่จะทำงานเพื่อให้เกิดรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัว
ในบางกลุ่มผู้สูงอายุยังมีความต้องการทำงาน ศูนย์พัฒนาการจัดบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
จึงต้องสนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ สำหรับผู้ที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้
ให้การส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกในครอบครัวดูแลผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หาก
เดือดร้อนต้องการช่วยเหลือต้องประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร
ดำเนินการ

4. ครอบครัวและชุมชน มีส่วนสำคัญในการให้การดูแลเอาใจใส่ สมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ
เนื่องจากสังคมไทย ผู้สูงอายุ ยังมีความผูกพันกับบุตรหลานอยากอยู่ใกล้ชิด เห็นความเจริญของ
บุตรหลาน จึงต้องจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวหากครอบครัวไม่สามารถทำ
หน้าที่ได้เต็มที่ก็เป็นหน้าที่ของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ศูนย์พัฒนาฯ มีหน้าที่ เข้าไปประสาน
การดำเนินการ

5. เรื่องที่อยู่อาศัย เป็นภารกิจของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการตามพระราชบัญญัติ
ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่ต้องดำเนินการ หากผู้สูงอายุประสบความเดือดร้อน ต้องช่วยเหลือ ในการจัด
ที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับปัญหาความเดือดร้อน มีบริการ

ในเรื่องการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์ให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในบ้านของตนเอง วิธีสุดท้าย ถ้าประสบปัญหาไม่มีที่อยู่อาศัย ต้องรับไว้อุปการะในสถานสงเคราะห์ ตามภูมิสำเนาซึ่งมีอยู่ทั่วทุกภาค

6. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หากผู้สูงอายุต้องดำรงชีวิตอยู่ตามลำพัง ก็ต้องส่งเสริมให้มีอาสาสมัคร หรือบุคคลในชุมชนให้การดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเข้าไปในชุมชน โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาอุปกรณ์เครื่องช่วยในการดำรงชีวิตประจำวัน

7. การเมืองการปกครอง เป็นสิทธิของผู้สูงอายุที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง สนับสนุนให้ผู้สูงอายุ ได้แสดงออกตามศักยภาพเพื่อรัฐบาล จะได้เห็นพลังของผู้สูงอายุ ทั้งด้านผู้ให้ และผู้รับ

8. สภาพแวดล้อม ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจสำหรับผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเองได้ และช่วยเหลือตนเองไม่ได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคล และวัตถุจะเป็นหน้าที่ของศูนย์ฯ ที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง หรือดำเนินการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

9. นันทนาการ รวมถึงกีฬา ทักษะศึกษา เป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคคลวัยสูงอายุ ที่มีความเสื่อมโทรมของสภาพร่างกาย จำเป็นต้องมีกิจกรรมป้องกัน แก้อาย และพัฒนาเพื่อให้วัยต่าง ๆ รวมถึงจิตใจได้ใช้อย่างถูกวิธี ไม่เสื่อมเร็วกว่า กำหนดที่ควรจะเป็น และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้จิตใจเบิกบาน แจ่มใส ส่งผลให้สุขภาพกายดีขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของศูนย์ฯ ต้องเข้าไปประสานการดำเนินการบางครั้งผู้สูงอายุก็สามารถดำเนินการเองได้

10. ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สูงอายุไทยได้เปรียบชนชาติอื่นที่ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่สนใจในการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา มีศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจมาตั้งแต่เด็ก ที่หล่อหลอมนั้นมาจนเข้าสู่วัยสูงอายุ อีกทั้งวัฒนธรรม ประเพณีไทย ที่ให้เกียรติ เคารพยกย่องผู้สูงอายุ ถือว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่เคารพ ประโยชน์ให้กับประเทศมาในอดีต ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้ผู้สูงอายุ ดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้

สามารถสรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ควรมุ่งเน้นการลดช่องว่างในสังคมระหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลวัยอื่น โดยผู้สูงอายุควรได้รับการเอาใจใส่ในสังคมด้านความเป็นอิสระ การมีส่วนร่วม การดูแลเอาใจใส่ ความพึงพอใจในตนเอง ความมีศักดิ์ศรี

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุมีความแตกต่างไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากวัยนี้จะเป็นวัยที่แสดงให้เห็นผลของประสบการณ์ของชีวิตที่แตกต่างกัน รวมทั้งผลของพัฒนาการในช่วงวัยที่ผ่านมา และผลของพันธุกรรมอีกด้วย ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ ดังนี้

ความหมายของผู้สูงอายุ

การมีอายุเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้เริ่มตั้งแต่บุคคลเข้าสู่วัยผู้ใหญ่และการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้ผู้สูงอายุมีสภาพ จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณที่แตกต่างไปจากวัยหนุ่มสาว ในด้านการกำหนดช่วงแห่งการเข้าถึงความเป็นผู้สูงอายุและการกำหนดความหมายของผู้สูงอายุนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บรรลุ ศิริพานิช (2541 : 11) ได้ให้ความหมายว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ใช้ อายุเป็นหลัก โดยการแยกจากกลุ่มอายุอื่น ๆ โดยถืออายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นหลักว่าสูงอายุ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจแตกต่างไปจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหลายประการ โดยมีการเสื่อมลงของระบบต่าง ๆ ของร่างกายเป็นส่วนใหญ่

จรัสวรรณ เทียนประภาส และพัชรี ดันศิริ (2542 : 18) ได้ให้ความหมาย ผู้สูงอายุ โดยทั่วไป หมายถึง บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และหน้าที่การงานทางสังคมและใช้เกณฑ์อายุ 60 ปีเป็นเกณฑ์สากล

มณฑนา จริยรัตน์ไพศาล (2542 : 1) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่าเมื่อนับตามวัย หรือหมายถึง ผู้เกษียณอายุจากการทำงาน เมื่อนับตามภาวะเศรษฐกิจ หรือหมายถึง ผู้ที่เกษียณสังคมยอมรับว่าเป็นผู้สูงอายุจากการกำหนดของสังคม วัฒนธรรมหรือวัยสูงอายุเริ่มต้นอย่างน้อยที่สุดเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่มีต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 2) กล่าวถึง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายว่า ผู้สูงอายุหมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปหรือบุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคมและกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง

การแบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุ

การแบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุนั้นแต่ละประเทศได้มีการแบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุที่แตกต่างกันไป เช่น แบ่งตามสภาพทางร่างกาย ปฏิทินปีเกิด อายุการทำงาน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการแบ่งช่วงอายุของผู้สูงอายุดังนี้

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียง (2543 : 8) ได้เสนอข้อมูลการแบ่งช่วงอายุผู้สูงอายุของประเทศไทย ดังนี้

1. อายุตั้งแต่ 60-69 ปี
2. อายุตั้งแต่ 70-79 ปี
3. อายุ 80 ปีขึ้นไป ผู้สูงอายุ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545 : 41) ได้แบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุเป็น 4 ช่วง ดังนี้

1. วัยสูงอายุตอนต้น (The Young Old) ช่วงอายุ 60-69 ปี เป็นช่วงที่ต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เป็นภาวะวิกฤติหลายด้าน เช่น การเกษียณอายุ การเสียชีวิตของญาติสนิท หรือคู่ครอง รายได้ลดลง การสูญเสียบทบาททางสังคม โดยทั่ว ๆ ไป ช่วงนี้บุคคลยังคงแข็งแรงแต่อาจต้องพึ่งพาผู้อื่นบ้าง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงจะรู้จักปรับตัวช่วงนี้เป็นช่วงที่ยังมีสมรรถภาพด้านต่าง ๆ มากการปรับตัวควรใช้แบบ Engagement คือ ยังร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมทั้งในและนอกครอบครัว

2. วัยสูงอายุตอนกลาง (The Middle Age Old) ช่วงอายุ 70-79 ปี เป็นช่วงที่เริ่มเจ็บป่วย เพื่อนและสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ใกล้เคียงกันเริ่มเสียชีวิตมากขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมน้อยลงซึ่งเป็นการปรับตัวแบบ Disengagement คือ การเลิกเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

3. วัยสูงอายุมาก (The Old Old) ช่วงอายุ 80-89 ปี ผู้ที่มีอายุช่วงนี้จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนอายุช่วงนี้ต้องมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น แต่ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ยังกระตุ้นความมีสมรรถภาพในแง่ต่าง ๆ ตามวัย (Both Privacy and Stimulating) ผู้สูงวัยระยะนี้ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าวัยที่ผ่านมา

4. วัยสูงอายุมาก ๆ (The Very Old Old) ช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีระดับอายุนี้มีจำนวนค่อนข้างน้อย เป็นระยะที่มักมีปัญหาด้านสุขภาพมาก ผู้ที่อายุอยู่ในระดับนี้ควรทำกิจกรรมที่ไม่ต้องแข่งขัน ควรทำกิจกรรมที่ตนพอใจและอยากทำ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ได้ผ่านวิกฤติต่าง ๆ ของชีวิตมาแล้วด้วยดีมากมาย ช่วงนี้จะเป็นคาบแห่งความสุขสงบ พอใจในตนเอง

มติคณะรัฐมนตรี (2554 : ไม่มีเลขหน้า) ได้แบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุเป็น 4 ช่วง ดังนี้

1. ผู้สูงอายุ 60 – 69 ปี
2. ผู้สูงอายุ 70 – 79 ปี
3. ผู้สูงอายุ 80 – 89 ปี
4. ผู้สูงอายุ 90 ปีขึ้นไป

สรุปได้ว่า จากข้อมูลการจัดเกณฑ์ช่วงอายุของผู้สูงอายุที่นักวิชาการ องค์กร หน่วยงาน กำหนดไว้ นั้น การแบ่งช่วงอายุของผู้สูงอายุ ค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยผู้สูงอายุคือผู้ที่อายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งประเทศไทยก็ใช้หลักเกณฑ์นี้เหมือนกัน เพราะเป็นการใช้หลักเกณฑ์การ เภยณอายุตามการทำงานองราชการไทย และตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยได้แบ่งเกณฑ์ ช่วงอายุของผู้สูงอายุออกเป็น 4 ช่วง เพื่อจำขเบียงยังชีพของผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ

ความสูงอายุนั้นจะขึ้นอยู่กับเวลาของการมีชีวิตและสัมพันธ์โดยตรงกับความเจริญ และความเสื่อมถอยของร่างกายมนุษย์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ วัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกองค์ประกอบของมนุษย์ ดังนี้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ได้นำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงวัยของผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ค้ำร่างกาย เซลล์ในร่างกายมนุษย์มีการเจริญและเสื่อมโทรมตลอดเวลา โดยในผู้สูงอายุมีอัตราการเสื่อมโทรมมากกว่าการเจริญ ทั้งนี้ การเสื่อมโทรมทางจิตจะทำให้มีความรู้สึกว้าเหว่ อังว้าง
2. ระบบหายใจ เสื่อมสภาพลงเพราะ อวัยวะในการหายใจเข้า-ออกลดความสามารถในการขยายตัว ปอดเสียความยืดหยุ่น ผนังถุงลมแตกเปลี่ยนแก้สลดน้อยลง ปอดรับออกซิเจนได้น้อยลง
3. ระบบการไหลเวียนเลือด หัวใจ หลอดเลือด มีเนื้อเยื่ออื่นมาแทรกมากขึ้น ทำให้การสูบฉีดเลือดของหัวใจไม่แข็งแรงเหมือนเดิม มีปริมาณสูบฉีดลดลง หลอดเลือดแข็งตัว และแรงดันเลือดสูงขึ้น ส่งผลให้เลือดไปเลี้ยงอวัยวะลดปริมาณ
4. สถิติปัญญาของผู้สูงอายุ สถิติปัญญาเริ่มเสื่อมถอย เชื่องช้า ต้องใช้เวลาในการคิดวิเคราะห์ ทบทวนนานกว่าจะตัดสินใจได้ การตอบโต้ทางความคิดไม่ฉับพลันทันที แต่มีเหตุผลและประสบการณ์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการคิดและตัดสินใจ แต่บางครั้งไม่กล้าตัดสินใจอะไร
5. การเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การเรียนรู้เรื่องใหม่ๆหรือเทคโนโลยีใหม่ของผู้สูงอายุ เป็นไปได้ช้า ต้องใช้เวลาเรียนรู้นานกว่าที่จะรู้ ปรับเปลี่ยนความคิด และการกระทำได้ แต่การเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม และความรู้เดิมที่มีอยู่จะสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว
6. พฤติกรรมและธรรมชาติของผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มี ดังนี้
 - 6.1 ถ้าไม่มีกิจกรรมอะไรทำ อยู่ว่าง ๆ จะรำคาญ และคิดฟุ้งซ่านหรืออาจจะบ่นพึมพำ
 - 6.2 บางช่วงจะหลง ๆ ลืม ๆ
 - 6.3 สายตาไม่ดี อ่านหนังสือที่มีขนาดอักษรตัวเล็กเกินไม่ได้และอ่านได้ไม่นาน

6.4 ชอบอ่าน ฟัง ดูข่าว ความก้าวหน้าและความเป็นไปของบ้านเมืองมากกว่า
บันเทิงหรือตำราวิชาการ

6.5 มีช่วงเวลาของความสนใจยาวนาน และมีสมาธิ ถ้ามีความตั้งใจจะทำสิ่งใด
วิไลวรรณ ทองเจริญ (2545 : 65 - 84) ได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุว่า
เป็นการเสื่อมถอย และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และได้กำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ
60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง เป็นการกำหนดตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และ
เป็นมาตรฐานสากลขององค์การสหประชาชาติ ความสูงอายุนั้นจะขึ้นอยู่กับเวลาของการมีชีวิต และ
สัมพันธ์โดยตรงกับความเจริญและความเสื่อมถอยของร่างกายมนุษย์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่
สามารถหลีกเลี่ยงได้ วัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกองค์ประกอบของมนุษย์ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (Physiological Changes) ผู้สูงอายุจะมีการ
เปลี่ยนแปลงแห่งความเสื่อมอย่างถดถอยลงทุกระบบของร่างกาย ผิวหนังบางลง เทียบวันฝึกขาได้ง่าย
การระบายความร้อนไม่ดี ผมนมีจำนวนลดลง การเคลื่อนไหวและความคิดเชิงซ้ำสาวยตาเสื่อม
มองเห็นไม่ชัด หูตึง การรับกลิ่นลดลง กล้ามเนื้ออ่อนแรง กระดูกเสื่อมระบบหัวใจและหลอดเลือด
เสื่อม ระบบภูมิคุ้มกันทำงานลดลง ระบบทางเดินหายใจเสื่อมลง ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น
โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคติดเชื้อต่าง ๆ ซึ่งความเสื่อมจะเกิดขึ้นกับบุคคลไม่เท่ากัน
ขึ้นกับกรรมพันธุ์ เพศ อาชีพ การดูแลสุขภาพ อาหาร สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวผู้สูงอายุ ส่งผลให้
ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่อ่อนแอความสามารถในการช่วยเหลือหรือดูแลตนเองก็ลดลงไป เหล่านี้
ล้วนชักนำไปสู่การเจ็บป่วยของผู้สูงอายุทั้งสิ้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ (Psychological Changes) ผู้สูงอายุมักจะมีการ
เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพไปตามความคิดเห็นของตน ซึ่งอาจเกิดจากการรับรู้ในเรื่องของอายุและ
การยอมรับของสังคม ซึ่งผู้สูงอายุมักรู้สึกว่าตนไม่เป็นที่ต้องการของผู้ที่อ่อนวัยกว่า จึงมักมี
บุคลิกภาพใจน้อย อ่อนไหวง่าย รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย ช่างบ่น โกรธง่าย คิดถึงแต่ตนเองการ
เปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความจำ ผู้สูงอายุจะมีการเรียนรู้ช้าลง มีความลำบากในเรื่องความจำระยะ
สั้น แต่การเรียกกลับซึ่งเป็นความจำระยะยาวยังคงสูงอยู่ ในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผู้สูงอายุยัง
มีอยู่มาก ในด้านสติปัญญาผู้สูงอายุปกติจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญาเสื่อมถอยลงเพียง
เล็กน้อยหรือไม่เปลี่ยนแปลงเลย

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Changes) เมื่อบุคคลเข้าสู่วัยสูงอายุภาระหน้าที่
และบทบาททางสังคมจะลดลง เนื่องจากข้อจำกัดทางร่างกายและการเกษียณอายุทำให้ผู้สูงอายุห่าง
จากสังคมออกไป เพื่อนฝูงลดลง รายได้ลดลง แบบแผนการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป นอกจากนี้การ
เปลี่ยนแปลงของประเทศจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง

ลักษณะของครอบครัวจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว เป็นเหตุให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพังมากขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว อีกทั้งการสูญเสียเพื่อนฝูงและคู่ชีวิต ก็ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึก โดดเดี่ยวมากขึ้นจะรู้สึกซึมเศร้า สิ้นหวังซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพจิต

เนอสซิ่ง โฮม (Nursinghome, 2555 : ออนไลน์) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุมีดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวที่มีผลต่อการรักษาโรค โดยทั่วไปผู้ป่วยสูงอายุจะมีลักษณะทางเวชปฏิบัติ ตลอดจนการดูแลรักษาต่างไปจากผู้ป่วยที่อายุน้อยกว่าพอจะสรุปได้เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 สมรรถภาพทางร่างกายเสื่อมถอยลงเนื่องจากความชรา

ผู้ป่วยเด็กไม่ใช่เป็นเพียงผู้ใหญ่ที่ตัวเล็กๆ ฉะนั้น ผู้สูงอายุก็ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ใหญ่ที่มีแค่ผมหงอก เพราะมีการเปลี่ยนแปลงของระบบการทำงานของอวัยวะที่ได้รับผลกระทบจากความชรา ตัวอย่างที่ชัดเจนเช่น การทำงานของไต โดยพบว่า ความสามารถในการกรองของเสียออกจากร่างกายจะสูงที่สุดเมื่ออายุ 30 ปี จากนั้นจะลดลงราวร้อยละ 1 ต่อปีตามอายุที่เพิ่มขึ้น แต่ละระบบจะมีความเสื่อมเนื่องจากความชราไม่เท่ากัน

1.2 อาการและอาการแสดงของโรคที่ไม่จำเพาะเจาะจง

ผลจากสมรรถภาพทางร่างกายเสื่อมถอยลงจากความชรา ทำให้การตอบสนองของร่างกายต่อความเจ็บป่วยต่างไปจากผู้ป่วยอายุน้อยกว่าอย่างชัดเจน เช่น เมื่อมีการติดเชื้อ อาจจะไม่ไข้ เพราะการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันลดลง แต่อาจมีอาการอย่างอื่นแทนเช่น ซึม อุจจาระปัสสาวะราด เป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงต้องอาศัยการตรวจทางปฏิบัติการมากกว่าผู้ป่วยอายุน้อยกว่าช่วยบ่งชี้ความเจ็บป่วยในแต่ละอวัยวะ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่

1.3 การมีพยาธิสภาพหลาย ๆ อย่างร่วมกันในเวลาเดียวกันผลจากความชราทำให้แต่ละอวัยวะทำงานลดน้อยลง ผสมกับอุบัติการณ์ของโรคต่าง ๆ สะสมมากขึ้น เมื่ออายุมากขึ้น ทำให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้มีพยาธิสภาพหลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันเมื่อเข้าสู่วัยชรา ผลของความเจ็บป่วยในแต่ละอวัยวะส่งผลให้สุขภาพโดยรวมทรุดโทรมลงเป็นทวีคูณ ยิ่งกว่านั้น การรักษาโรคใดโรคหนึ่งไม่ว่าจะเป็นทางยาหรือการผ่าตัด มักส่งผลให้อีกโรคหนึ่งมีอาการเลวลงได้ การดูแลรักษาผู้ป่วยสูงอายุจึงต้องคำนึงถึงสุขภาพโดยรวมมากกว่าจะมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะอวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง

1.4 การได้รับยาหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกันเมื่อผู้สูงอายุมักจะมีหลายโรคเกิดขึ้น ก็มักจะได้รับยาสำหรับแต่ละอาการ จนบางครั้งจำนวนของยา จะมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ยาเหล่านี้ก็จะมีการปฏิกิริยาต่อกันทั้งในทางชีวเคมีและทางเภสัชวิทยา เช่น ยาขับปัสสาวะในกลุ่ม Thiazides ทำให้ระดับน้ำตาลและระดับกรดยูริกในโลหิตสูงขึ้น ผู้ป่วยที่มีโรคเบาหวานอยู่ด้วย ก็ต้องการขนาดยา

รักษาเบาหวานสูงเกินจำเป็น หรือยากลุ่มนี้อาจทำให้ระดับโซเดียมในโลหิตต่ำลง ผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อมจากสาเหตุใดๆ ก็อาจเกิดอาการซึมสับสนได้ง่ายเป็นต้น

2. ระบบทางเดินอาหารในผู้สูงอายุ

2.1 ช่องปากและฟัน เชื้อบูช่องปากบางลง แต่ยังสามารถแบ่งตัวเป็นปกติ น้ำลายจากต่อมน้ำลายลดลงบ้าง เนื้อฟันในผู้สูงอายุจะลดความทึบลง เหงือกถ่นลงจากคอฟัน เนื่องจากความเสื่อมของกระดูกเบ้าฟัน (Alveolar Bone) ขณะที่กระดูกขากรรไกรหดลงเรื่อย ๆ ทำให้ฟันเริ่มโยกคลอนได้ง่าย และยังเมื่อมีหินปูนมาเกาะเกิดการติดเชื้อซ้ำเติม เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ฟันร่วงก่อนอายุ 50 ปี และนำไปสู่ภาวะทุโภชนาการในที่สุด

2.2 หลอดอาหาร การไหลผ่านของอาหารจากลำคอสู่กระเพาะอาหารช้าลง กระเพาะอาหาร น้ำย่อยจากกระเพาะอาหารลดความเป็นกรดลง

2.3 ดับ น้ำหนักของดื่บจะลดลงถึงร้อยละ 25 จากอายุ 20 ปี ถึง 70 ปี เนื่องจากเซลล์ดื่บลดจำนวนลง ปริมาณเลือดที่ไหลเวียนผ่านดื่บจึงลดได้ถึงร้อยละ 35 จากอายุ 20 ปี ถึง 90 ปี ทำให้การกำจัดยาที่เข้าสู่ร่างกาย ช้าลง ผู้สูงอายุจึงมีความโน้มเอียงในการเกิดพิษจากยาและแอลกอฮอล์ได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป

2.4 ลำไส้ มีการเคลื่อนตัวช้าลง ทำให้ท้องผูกได้ง่าย ส่วนความสามารถในการดูดซึมอาหารไม่ลดลง โดยเฉพาะการดูดซึมไขมันไม่แตกต่างกันไปจากคนวัยหนุ่มสาว แต่การดูดซึมคาร์โบไฮเดรตและโปรตีนลดลงเล็กน้อย

3. หัวใจและหลอดเลือด

3.1 หัวใจ เซลล์กล้ามเนื้อหัวใจลดจำนวนลง มีเนื้อเยื่อพังศืดเพิ่มมากขึ้น ในคนที่มีความดันโลหิตสูงเรื้อรัง ก็จะทำให้มีกล้ามเนื้อหัวใจหนาตัวขึ้น เซลล์ที่เป็นตัวกำหนดจังหวะการเต้นของหัวใจลดจำนวนลง ทำให้จังหวะการเต้นของหัวใจผิดปกติไปในผู้สูงอายุบางราย

3.2 ลิ้นหัวใจ โดยเฉพาะลิ้นที่ต้องทำงานหนัก จะเกิดความเสื่อม มีไขมันสะสมและหินปูนมาเกาะในที่สุด ทำให้การปิดเปิดของลิ้นหัวใจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะลิ้นเออร์ติก

3.3 หลอดเลือดแดง เซลล์กล้ามเนื้อเรียบที่ผนังหลอดเลือดแดงเพิ่มจำนวนขึ้น เกิดมีหย่อมของหินปูนมาเกาะตามผนัง ทำให้หลอดเลือดแดงแข็งจนอาจล้าได้เป็นล้า และอุดตันได้ง่าย เกิดอาการขาดเลือดมาหล่อเลี้ยงยังอวัยวะปลายทางได้

4. ทางเดินปัสสาวะของผู้สูงอายุ

4.1 ไต เป็นอวัยวะที่มีการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุชัดเจนที่สุดอวัยวะหนึ่ง เพราะผู้สูงอายุเกือบทุกรายแสดงความคิดปกติในการทำงานของไต เมื่อร่างกายต้องการปรับคูลน้ำและกรดต่างในภาวะผิดปกติ น้ำหนักไตจะลดลงราวร้อยละ 20 – 30 โดยเฉพาะส่วนที่ทำให้หน้าที่กรองของเสียต่าง ๆ ออกไป ทำให้การกำจัดขากจากร่างกายลดลง จึงเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดภาวะพิษจากยาได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป

4.2 กระเพาะปัสสาวะ จะมีความจุลดลง จำนวนปัสสาวะค้างเพิ่มมากขึ้นหลังการถ่ายปัสสาวะ ทำให้ต้องปัสสาวะบ่อยและอาจมีปัสสาวะรดได้บ่อย

4.3 ต่อมลูกหมาก จะหนาตัวขึ้นจนอุดตันท่อทางเดินปัสสาวะได้บ่อย ๆ ทำให้ผู้สูงอายุชายปัสสาวะบ่อย โดยเฉพาะเวลากลางคืน ถึงกับทำให้นอนไม่หลับได้บ่อย ๆ และถ้าต้องเบ่งปัสสาวะมากเป็นเวลานาน ทำให้มีไส้เลื่อนหรือริดสีดวงทวารตามมา

5. ผู้สูงอายุกับต่อมไร้ท่อ

5.1 ต่อมไทรอยด์ มักไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงจากความชรา แต่ที่มีความสำคัญคือเมื่อผู้สูงอายุใดเกิดภาวะต่อมไทรอยด์ทำงานน้อยกว่าปกติ จะมีลักษณะอาการที่ไม่จำเพาะเจาะจง และบางครั้งทำให้คิดว่าเกิดจากความชราเอง เช่น เคลื่อนไหวเชื่องช้าลง น้ำหนักขึ้น สติปัญญาลดต่ำลง ท้องผูก เป็นต้น ขณะเดียวกันเมื่อผู้สูงอายุที่มีภาวะต่อมไทรอยด์ทำงานมากเกินไปที่เรียกต่อมไทรอยด์เป็นพิษ อาจมีอาการเข็งซึ่ม สับสน หรือหอบเหนื่อยจากภาวะหัวใจวายแทนที่จะมีอาการคาโปกน อุณหภูมิกายสูงกว่าปกติ รับประทานอาหารมาก แต่ผอมลงเหมือนในวัยหนุ่มสาว

5.2 เบาหวาน พบว่าในผู้สูงอายุมักมีการเปลี่ยนแปลงที่เซลล์ส่วนที่ฮอร์โมนอินซูลินไปออกฤทธิ์ ทำให้อินซูลินไม่สามารถออกฤทธิ์ได้เต็มที่ จึงพบอุบัติการณ์ของเบาหวานเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะอ้วน

5.3 ต่อมหมวกไต แม้ว่าน้ำหนักต่อมจะลดลงหลังอายุ 50 ปี แต่ก็สามารถทำงานได้เป็นปกติ ยกเว้น ส่วนที่เกี่ยวกับการหลั่งฮอร์โมนแอลโดสเตอโรน (Aldosterone) ซึ่งทำหน้าที่คุมซึ่มเกลือโซเดียมจากท่อไตลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น เมื่อผู้สูงอายุสูญเสียเกลือแร่จากร่างกาย เช่น ขณะที่มีอาการท้องร่วง จึงมักทำให้ความดันโลหิตลดต่ำลงมากกว่าคนทั่วไป

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย เกิดจากความเสื่อมโทรมของระบบต่าง ๆ ทำให้สุขภาพไม่แข็งแรง เกิดการเจ็บป่วยและเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย ซึ่งมีผลต่อสุขภาพจิตและอารมณ์ของผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านครอบครัว ปัญหาทางสังคมและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย

ความเป็นมาของการร่างปฏิญญาผู้สูงอายุไทย ได้เริ่มขึ้นจากการที่องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ในปี พ.ศ. 2525 โดยได้กำหนดแผนปฏิบัติการระยะยาวระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และในปี พ.ศ. 2542 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปีนี้เป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ ดังนั้นปฏิญญาผู้สูงอายุไทยเป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จึงได้กำหนดสาระสำคัญไว้ ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 6-7) กล่าวว่า ปฏิญญาผู้สูงอายุไทยเป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ โดยสาระสำคัญของปฏิญญาผู้สูงอายุไทยมีดังนี้

1. ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้และผู้พิการที่สูงอายุ
2. ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัว โดยได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
3. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย
4. ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า
5. ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกัน และสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจร โดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามคตินิยม
6. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้ สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชน มีส่วนร่วมในสังคม เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดีและมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

7. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบัน สังคม ต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างค้ำมือให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

8. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

9. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบัน สังคม ต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูต่อบุพการีและเอื้ออาทรต่อกัน

สรุปได้ว่า สาระสำคัญของปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542 คือ ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งและละเมิดสิทธิ ได้รับความเคารพรัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่กันอย่างมีความสุข ได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549)

การจัดทำแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 - 2549) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี คุณภาพ และมุ่งเน้นพัฒนาสู่ "สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ" ใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบหลักของ งานสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์และแผนฉบับนี้ มีลักษณะเป็นแผนแม่บทเพื่อนำการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม และ สังคมสงเคราะห์ โดยให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการ ติดตามประเมินผลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำไป จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อ ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ ผู้ที่ประสบปัญหาความทุกข์ยาก เดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาส และผู้ถูกทอดทิ้งทางสังคม ซึ่งแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ 4 นี้ จะเป็นแผนสำคัญแผนหนึ่งในการตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ให้มีความชัดเจน และเกิดผลในทาง ปฏิบัติในส่วนของงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์มากขึ้น

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 83-85) ได้กำหนดแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549) มีสาระเป็นแผนแม่บทเพื่อชี้นำการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำไปจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ดังนี้

1. สถานการณ์ของการพัฒนาสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย

ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ตามมา พบว่าปัญหาสังคมเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข ได้แก่ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาความยากจนและการว่างงาน ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาครอบครัว ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจและศีลธรรม ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และปัญหากลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ ปัญหาคนเร่ร่อนขอทาน ปัญหาการทอดทิ้งเด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคมการปฏิบัติการบริหารจัดการและพัฒนาวิธีการ และมาตรฐานการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงและตรวจสอบระบบบริการทางสังคมได้ โดยการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรและอาสาสมัครในการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้เพียงพอมีการตรวจสอบและควบคุมจรรยาบรรณ รวมทั้งพัฒนาวิธีการทางสังคมสงเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 76 มาตรา 80 มาตรา 81 มาตรา 82 มาตรา 83 และมาตรา 86 เพื่อให้สามารถดำเนินการคุ้มครองทางสังคมแก่ประชาชนทั่วไป ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มชุมชน ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดมาตรการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมโดยคำนึงถึงหลักบูรณาการและให้ครอบคลุมงานสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย

2.1.1 ให้ความสำคัญแก่การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยสนับสนุนทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างให้คนมีสุขภาพดี

2.1.2 ปรับปรุงพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสและประชาชนทุกคน ควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจทั้งในระดับบุคคลและองค์กรที่นำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบประกันสุขภาพ

2.1.3 ส่งเสริมพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ฝ้ายกายและฝ้ายจิต และปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้สามารถรองรับการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

2.1.4 สร้างกลไกในการประเมินผลระบบสุขภาพทั้งในด้านคุณภาพ ความเป็นธรรมและประสิทธิภาพ โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดระบบสุขภาพในการดูแลผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส

2.2 สวัสดิการด้านการศึกษา

2.2.1 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ของทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายให้มีการศึกษาฝึกรวมแก่ผู้ว่างงานผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียน การศึกษานอกระบบ โรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.2 การใช้สื่อเพื่อการศึกษาทุกรูปแบบเพื่อให้กระจายสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2.3 ส่งเสริมการศึกษาพิเศษ แก่ผู้พิการและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส

2.3 สวัสดิการด้านนันทนาการ

2.3.1 สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงนิเวศน์และเชิงวัฒนธรรม

2.3.2 พัฒนาสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ และสนามกีฬาในเมืองให้เพียงพอ

2.3.3 ส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ

2.4 สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

2.4.1 จัดหาที่อยู่อาศัยตามความต้องการของประชาชนโดยเน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อยผู้ใช้แรงงาน และผู้สูงอายุ

2.4.2 พัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและปรับปรุงชุมชนให้น่าอยู่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี มีระบบสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม โดยส่งเสริมให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.4.3 จัดหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนได้อย่างทั่วถึง

2.5 สวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.5.1 การพิทักษ์สิทธิและคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ

2.5.2 ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ดำเนินการในกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างสังคมสมานฉันท์ มีขันติธรรม เคารพต่อความหลากหลายของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ บนพื้นฐานของศาสนา ชาติพันธุ์ เพศและวัย เพื่อขจัดความขัดแย้งและการเลือกปฏิบัติ

2.5.3 พัฒนาระบบและวิธีการในการเฝ้าระวัง การป้องกันสาธารณภัยและการช่วยเหลืออย่างครบวงจร

2.6 สวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและค้อยโอกาส

2.6.1 ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้มีสภาพบังคับมากขึ้นเอื้อให้คนจนและผู้ค้อยโอกาสได้รับสิทธิ โอกาส และความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ

2.6.2 โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนไร้ที่อยู่อาศัยและขาดผู้อุปการะในรูปของศูนย์บริการผู้สูงอายุ

2.6.3 การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นรายเดือน

2.6.4 สนับสนุนให้มีโครงการลงทุนเพื่อสังคมได้มีโครงการช่วยเหลือผู้ค้อยโอกาสโดยใช้กระบวนการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.6.5 ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุโดยการปลูกจิตสำนึก และใช้มาตรการการลดหย่อนภาษีรายได้แก่บุตรซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เป็นบุพการี

สรุปได้ว่า แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549) ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านนันทนาการ สวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและค้อยโอกาส จัดทำแผนขึ้นมาเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำไปจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติไว้ว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวประกอบกับข้อกำหนดของปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542 ที่ว่า “รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กร ภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องตรา กฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครอง สวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ” จึงเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2547 : 4-6) กล่าวว่า ในการที่จะทำให้ผู้สูงอายุมี สิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้านการคุ้มครอง ส่งเสริม และการ สนับสนุนผู้สูงอายุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ดังนี้

1. ให้สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และ พิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุน ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและรับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการและให้มี อำนาจหน้าที่สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1.1 จัดทำแนวทางปฏิบัติหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุน สถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ

1.2 รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครอง ส่งเสริมและ สนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

1.3 เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานหรือ กิจกรรมกับผู้สูงอายุ

1.4 สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

1.5 ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลางราชการบริหารส่วน ภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

2. ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

ดังนี้

2.1 การบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

2.2 การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2.3 การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.4 การพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการรวมกลุ่ม

ในลักษณะเครือข่ายชุมชน

2.5 การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย โดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น ๆ

2.6 การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

2.7 การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

2.8 การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

2.9 การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทาง การแก้ไขปัญหาคอครบครัว

2.10 การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.11 การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2.12 การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

2.13 การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

3. ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวล รัษฎากร

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อพิทักษ์ สิทธิ คู่ครองดูแล สนับสนุนให้เกิดการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน และขั้รวมถึงการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาการมี งานทำ และมีอาชีพที่เหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถอยู่ ในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยประชาชนในชุมชนนั้นมีโอกาสได้เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีพื้นที่แน่นอน มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร โดยขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาไว้ดังนี้

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยการปกครองท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้โดยตรง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระในการบริหาร จากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

กิตติศักดิ์ รัตน โนชา (2550 : 24) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้แก่ประชาชนจัดการปกครองและดำเนินการกันเอง มีอิสระในการบริหารงาน มีสิทธิตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของท้องถิ่น มีสิทธิกำหนดงบประมาณ โดยยึดถือหลักการมีส่วนร่วมของในท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ รัฐบาลเพื่อให้การบริหารปกครองเป็นไปเพื่อประชาชนอยู่ดีมีสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วินัย แซ่มซ้อย (2550 : 17) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กร รับผิดชอบมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเองแยกจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล

วัชรินทร์ หลวงท่าแม (2553 : 13) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจในการบริหารงาน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณพร้อมทั้งมีอิสระในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินงาน โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามที่กฎหมายกำหนด

โกวิท พวงงาม (2546 : 20) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยอิสระ มีอำนาจอิสระและมีความรับผิดชอบที่สามารถใช้ได้โดยปลอดจากการควบคุม

ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ใช่รัฐอิสระ

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้แก่ประชาชนจัดการปกครองและดำเนินการกันเอง มีอิสระมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีสิทธิกำหนดงบประมาณ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามที่กฎหมายกำหนด และการกำกับดูแลของรัฐบาล

สาระสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงสาระสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 : 90-95) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการปกครองท้องถิ่น 7 ประการ คือ

1. ความเป็นอิสระ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยการให้อิสระจะต้องไม่กระทบรูปแบบของประเทศ คือ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้ความเป็นอิสระในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความเป็นอิสระในการ กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นของตนเอง

1.2 ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล

1.3 ความเป็นอิสระในด้านการเงินการคลัง

2. โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเมื่อก่อนมาจากการแต่งตั้ง ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งปัจจุบันได้กำหนด โครงสร้างแบบใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งมีส่วนประกอบ ดังนี้

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประกอบด้วยสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น

2.2 สมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้ง

2.3 คณะผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือมาจากความเห็นชอบ

ของสภา

2.4 วิธีการออกเสียงลงคะแนนแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น ใช้วิธีออกเสียงโดยตรงและลับ

2.5 วาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (แต่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ให้สมาชิกสภาเทศบาล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี)

2.6 ข้อห้ามของผู้ดำรงตำแหน่ง

3. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง จะต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่และกิจการทั้งหลายด้วย

3.2 ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 กรณี ดังนี้

3.2.1 หน้าที่และสิทธิในการจัดการท้องถิ่น (ต้องทำ)

3.2.2 อำนาจหน้าที่เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (เลือกทำ)

4. รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากข้อบัญญัติของกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

5. การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้อิสระแก่คณะกรรมการแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น มี 2 ประการ ดังนี้

6.1 การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าชื่อถอดถอนได้

6.2 การเข้าชื่อเสนอชื่อบัญญัติท้องถิ่นประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภา เพื่อเสนอข้อบัญญัติได้แต่ต้องจัดทำร่างมาด้วย

7. การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนกลางยังคงมีอำนาจในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ แต่จะต้องทำที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือของประเทศโดยส่วนรวม

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) จำแนกลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนและมีคณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็น

ผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างเป็นอิสระ และมีอำนาจในด้านการคลังมีอิสระในการกำหนดนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2555 : ออนไลน์) กล่าวว่า สาระสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นมี ดังนี้

1. เป็นหน่วยการปกครองขนาดเล็ก ซึ่งมีกฎหมายรับรองฐานะ
2. มีอิสระในการบริหารจัดการจากรัฐในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
3. มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นด้วยตัวเอง
4. มีฐานะเป็นนิติบุคคล
5. มีอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจน
6. มีสภาท้องถิ่น และ/หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตพื้นที่

พื้นที่

สรุปได้ว่า สาระสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มีอาณาเขต มีความเป็นอิสระ มีองค์กรที่จำเป็นในการปกครองตนเอง สมาชิกสภาท้องถิ่นและ คณะผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นต้น

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดทำแผนงานหรือวางแนวทางกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุได้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดด้านต่าง ๆ มีแนวคิดพื้นฐาน หลักการทำงาน และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 37-54) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐาน หลักการทำงานและแนวทางการดำเนินงานสำหรับผู้สูงอายุมี ดังนี้

แนวคิดพื้นฐาน

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การคิดและวางแผน การส่งเสริม และการพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

1. การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และประชาคมกลุ่มองค์กรชุมชน ต้องมีค่านิยมที่เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุว่ามีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น

2. เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตระหนักว่า การจัดสวัสดิการเพื่อการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ ถือเป็นภารกิจและอำนาจหน้าที่สำคัญที่จะต้องให้บริการและจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตผู้สูงอายุ

3. สร้างค่านิยมการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ถือเป็นความร่วมมือร่วมใจของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ เพื่อให้การสงเคราะห์และพัฒนาผู้สูงอายุเป็นไปอย่างยั่งยืน

หลักการทางาน แนวทางการวางนโยบาย และวางแผนสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

1. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยการรณรงค์ในเชิงความคิดเพื่อให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ และก่อให้เกิดค่านิยมการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ซึ่งเห็นว่าผู้สูงอายุเป็นทรัพยากร (Human Resource) ที่สำคัญ ที่จะเป็นเสาหลักแห่งภูมิปัญญาให้กับท้องถิ่น และควรจะได้จัดเวทีประชาคมเพื่อระดมความคิด วางนโยบายและแผนงาน เพื่อการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2. ยึดหลักประสานงานกับส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเป็นที่ปรึกษา (Coaching) และเพื่อให้เป็นพี่เลี้ยง แนะนำ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุรวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3. ยึดหลักการศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานด้านผู้สูงอายุ ที่จัดเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบและสามารถรู้จำนวน และโครงสร้างผู้สูงอายุของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการรู้ศักยภาพของผู้สูงอายุ ทั้งที่พึ่งตนเองได้และพึ่งตนเองไม่ได้ ซึ่งจะต้องจัดไว้เป็นทำเนียบข้อมูลผู้สูงอายุ

4. ยึดหลักการเตรียมกลไกการทำงานด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบงานบริการ และการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และอาสาสมัคร ตลอดจนการจัดให้มีคณะกรรมการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงต้องจัดการวางแผนเตรียมกรในเรื่อง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ เครื่องมือ และความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนา

แนวทางปฏิบัติ

แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นนี้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานตัวชี้วัดการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมีแนวทางการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุ

1.1 สํารวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลทะเบียนประวัติเบื้องต้นของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการวางแผนเพื่อจัดบริการด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน และรายละเอียดผู้สูงอายุเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติผู้สูงอายุเบื้องต้นทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเรียกใช้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และง่ายต่อการสืบค้น โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 1.1.1 ชื่อ-นามสกุล, อายุ, เพศ
- 1.1.2 สถานภาพการสมรส, จำนวนบุตร / รายชื่อบุตร
- 1.1.3 ระดับการศึกษา, ความสามารถพิเศษ
- 1.1.4 รายได้ของผู้สูงอายุแต่ละบุคคล
- 1.1.5 โรคประจำตัว, สภาพปัญหาที่พบในผู้สูงอายุ
- 1.1.6 ข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นสมควร

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจในข้อ (1) ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้สูงอายุในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้ และพึ่งตนเองไม่ได้ รวมทั้งจัดกลุ่มสภาพปัญหาที่พบในผู้สูงอายุ เช่นปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านรายได้ ปัญหาด้านครอบครัว เป็นต้น

1.3 จัดลำดับความสำคัญโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำปัญหาที่พบมาจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนการให้บริการและสงเคราะห์ผู้สูงอายุตามมาตรฐานตัวชี้วัดว่าควรจะทำภารกิจตามมาตรฐานตัวชี้วัดด้านใดก่อนหลัง

1.4 จัดกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อสร้างแนวทางการบริการ ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา คือ กลุ่มผู้สูงอายุพึ่งตนเองได้และกลุ่มผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้

2. แนวทางการดำเนินงานเพื่อจัดบริการผู้สูงอายุ

2.1 ควรจัดเวทีประชาคมเพื่อเสนอข้อและคัดเลือกคณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยมีโครงสร้างของคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วนในอัตราที่เท่ากัน ดังนี้

- 2.1.1 ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุ 3 คน
- 2.1.2 ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 คน
- 2.1.3 ตัวแทนภาคประชาคม 3 คน
- 2.1.4 ตัวแทนส่วนราชการในพื้นที่ 3 คน โดยคณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุ

มีหน้าที่หลัก คือ

2.1.4.1 วางหลักเกณฑ์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านต่างๆ โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลผู้สูงอายุและทะเบียนประวัติผู้สูงอายุ

2.1.4.2 ให้คำปรึกษาด้านสวัสดิการผู้สูงอายุแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 คณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุจัดทำ และเสนอแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากฐานข้อมูล และความสำคัญของปัญหา

2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาข้อเสนอของคณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ

2.4 บรรจุแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุในแผนพัฒนาตำบล หรือ แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดสรรงบประมาณ และนำไปสู่การดำเนินการตามแผน

2.5 ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ ตามแนวทางในการปฏิบัติจากมาตรฐาน 6 ด้าน

3. แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐาน 6 ด้าน

แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาทั้ง 6 ด้านนั้น มีแนวทางปฏิบัติ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวทางการปฏิบัติตามการกีดถ่ายโอนในแต่ละภารกิจที่ได้มีการรับการถ่ายโอนมาจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. สถานสงเคราะห์คนชรา เป็นภารกิจที่ถ่ายโอนให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานด้านที่พักอาศัย คือ การจัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่ม และที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น ดังนี้

1.1 กรณีเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาดำเนินการจัดหาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และประสานองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาที่พักอาศัยให้ต่อไป

1.2 กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาดำเนินการเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานสงเคราะห์ในจังหวัด และกรณีไม่มีสถานสงเคราะห์ในจังหวัด

2. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานตัวชี้วัดด้านรายได้ เบี้ยยังชีพ คือ ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานนี้ และเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการถ่ายโอน

3. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุที่เป็นเอกเทศ และศูนย์บริการผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติในการรับผู้สูงอายุเข้ารับบริการในศูนย์ฯ ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งขณะนี้ศูนย์ฯ ได้เปิดให้บริการแก่ผู้สูงอายุเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

3.1 การให้บริการภายในศูนย์ฯ (เข้าไป-เย็นกลับ)

3.2 การออกหน่วยเคลื่อนที่ผู้สูงอายุในชุมชน

3.3 บ้านพักฉุกเฉิน

3.4 การส่งเสริมการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน

ส่วนที่ 2 แนวทางปฏิบัติงานตามมาตรฐานนอกเหนือจากภารกิจถ่ายโอน แนวทางปฏิบัติตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนานอกเหนือจากภารกิจถ่ายโอน (ส่วนที่ 1) มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. ศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในส่วนของมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพัฒนาด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพิจารณาจัดตั้งขึ้นมาตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น ดังนี้

1.1 บทบาทหน้าที่

1.1.1 ส่งเสริมการดำเนินงาน/กิจกรรมด้านต่างๆของผู้สูงอายุในชุมชน เช่น กิจกรรมปฏิบัติธรรมนอกสถานที่ กิจกรรมปฏิบัติธรรมภายในศูนย์ กิจกรรมชมรมเทศบาล กิจกรรมในวันสำคัญ กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมกลุ่มเสริมรายได้ กิจกรรมนันทนาการ ตลอดจนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

1.1.2 บริการให้เป็นที่ตั้งของสโมสรผู้สูงอายุ หรือ ชมรมผู้สูงอายุ

1.1.3 ให้บริการในศูนย์ฯ ตามแนวทางการให้บริการภายในศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านกายบำบัด ด้านอาชีพบำบัด

1.1.4 บริการให้คำปรึกษา แนะนำด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิทางกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุตามความสนใจของผู้สูงอายุ

1.1.5 บริการด้านที่พักอาศัย (สถานสงเคราะห์) ตามแนวทางการให้บริการภายในศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2 เป้าหมาย เพื่อเป็นศูนย์รวมในการดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุในเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

- 1.2.1 เป็นสถานที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุ หรือสโมสรผู้สูงอายุ
- 1.2.2 เป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ
- 1.2.3 เป็นการให้บริการทั้งบริการเข้าไป-เย็นกลับ และบริการด้านที่พักอาศัย
- 1.3. วิธีการดำเนินงาน
 - 1.3.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดรับสมาชิกศูนย์บริการชุมชน
เอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ โดยการตรวจสอบประวัติจากฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อความสะดวกในการ
ใช้บริการในศูนย์บริการทางสังคม
 - 1.3.2 จัดทำทะเบียนประเภทของผู้ใช้บริการศูนย์ฯ เช่น
 - 1.3.2.1 ประเภทสมาชิกชมรม หรือสโมสรผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุเข้าร่วม
กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ
 - 1.3.2.2 ประเภทผู้สูงอายุที่มาร่วมกิจกรรมตามความสนใจโดยทั่วไป
เช่น กิจกรรมปฏิบัติธรรมนอกสถานที่ กิจกรรมปฏิบัติธรรมภายในศูนย์ กิจกรรมชมรมเทศนา
กิจกรรมในวันสำคัญ กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมกลุ่มเสริมรายได้ กิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น
 - 1.3.2.3 ประเภทผู้สูงอายุไปเช้า-เย็นกลับ โดยใช้แนวทางการออกระเบียบ
ขั้นตอนการปฏิบัติตามกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 - 1.3.2.4 ประเภทผู้สูงอายุที่ต้องการบ้านพักฉุกเฉิน โดยใช้แนวทางการออก
ระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติตามกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 - 1.3.3 เสนอให้คณะกรรมการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุพิจารณาเห็นชอบ
และประกาศรายชื่อผู้สูงอายุประเภทต่างๆ ให้ทราบ โดยทั่วกัน
 - 1.3.4 ให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการ
ส่งเสริมกิจกรรมให้เหมาะสมกับประเภทผู้สูงอายุ
 - 1.3.5 ให้มีเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ติดตามประเมินผลการให้บริการของศูนย์ฯ
ตลอดจนการออกไปเยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของผู้สูงอายุที่อาศัยในชุมชน
และรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบหรือพิจารณากำหนด
แนวทางให้บริการที่เหมาะสมต่อไป
2. กองทุนสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่ปรากฏอยู่ใน
มาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพัฒนาด้านรายได้ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพิจารณาเลือกจัดทำ
ตามศักยภาพ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 เป้าหมายของการจัดตั้งกองทุนฯ เพื่อระดมทุนหรือจัดให้มีกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ในด้านต่างๆ เช่น สวัสดิการช่วยเหลือค่าครองชีพสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ หรือพึ่งตนเองไม่ได้ ช่วยเหลืออุปถัมภ์ ช่วยเหลือด้านอาชีพ และการศึกษา

2.2 วัตถุประสงค์กองทุนฯ เพื่อเป็นกองทุนสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุตามลำดับความสำคัญของปัญหาให้กับผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ก่อนจึงค่อยจัดบริการให้กับผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้ในลำดับต่อมา

2.3 วิธีการดำเนินงาน

2.3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดเวทีประชาคมและให้ทุกภาคส่วนเสนอความคิดเห็น เพื่อจัดทำวิธีการรณรงค์ให้มีกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ

2.3.2 แนวทางการรณรงค์หาทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ เช่น รับบริจาค จัดมหรสพ จัดทัศนศึกษาทอดผ้าป่า จัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติ โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาของผู้สูงอายุ และความเดือดร้อนของผู้สูงอายุ โดยใช้ฐานข้อมูลผู้สูงอายุ

2.3.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอบัญชีรายชื่อให้คณะกรรมการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุพิจารณาเห็นชอบ โดยแจ้งและประกาศให้ทราบทั่วกัน

2.3.5 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่างระเบียบการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ และเสนอให้คณะกรรมการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุพิจารณาเห็นชอบ

2.3.6 ดำเนินการใช้จ่ายเงินกองทุนฯตามระเบียบ

2.3.7 ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนฯ

การประสานให้ผู้สูงอายุได้รับบริการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบัญชีสำรวจผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประกาศกำหนดแล้วแจ้งบัญชีสำรวจแก่พัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัด

2. ในกรณีผู้สูงอายุตามบัญชีสำรวจผู้สูงอายุมีฐานะยากจน เสียชีวิต ให้ผู้จัดงานศพผู้สูงอายุ นำหลักฐานประกอบด้วย

2.1 ใบมรณบัตรของผู้สูงอายุ

2.2 บัตรประจำตัวประชาชนของผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรม และผู้ยื่นคำขอ หรือบัตรอื่นๆ ที่ทางราชการออกให้

2.3 ทะเบียนบ้านของผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรม และของผู้ยื่นคำขอ

2.4 หนังสือรับรองตามแบบ พศส.01 พร้อมสำเนา

3. ผู้รับผิดชอบในการจัดงานศพยื่นคำขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ออกใบมรณบัตร เพื่อรับเงินสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี โดยสำนักงานพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการเบิกจ่ายเงินสงเคราะห์ในการจัดการศพผู้สูงอายุให้แก่บุคคลที่รับผิดชอบในการจัดการศพ

สรุปได้ว่า แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ ประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องจัดการวางแผนเตรียมการในเรื่อง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ เครื่องมือและความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนา เพื่อดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

การดำเนินงานด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นภารกิจสำคัญที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการ และเป็นการดำเนินการตามโครงการสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุตามนโยบายของรัฐบาล โดยจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ฉบับใหม่ แทนระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552

กระทรวงมหาดไทย (2552 ก : 5-9) กล่าวว่า โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2552 วันที่ 21 พฤษภาคม 2552 ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 69 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 5 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียก “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ หรือมติอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเมืองพัทยา

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณี ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ ให้ขอทำความตกลงกับปลัดกระทรวงมหาดไทยก่อนการปฏิบัติ ปลัดกระทรวงมหาดไทยอาจมอบอำนาจตามวรรคสอง ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

หมวด 1

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพ

ข้อ 6 ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน
3. มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพ

ผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ

รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ ยกเว้นผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด 2

ขั้นตอนการยื่นคำขอ

ข้อ 7 ภายในเดือนพฤศจิกายน ของทุกปีให้ผู้ที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปในปีงบประมาณถัดไป ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนา ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยมีหลักฐานดังนี้

1. บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายพร้อมสำเนา
2. ทะเบียนบ้านพร้อมสำเนา
3. สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนา สำหรับกรณีที่ผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประสงค์ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านธนาคาร

หมวด 3

การตรวจสอบและจัดทำทะเบียนประวัติผู้มีสิทธิ

ข้อ 9 ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ให้จังหวัดแจ้งรายชื่อผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการขอตั้งงบประมาณในปีงบประมาณถัดไป

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งของเมืองพัทยา ให้เมืองพัทยากำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินการตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 10 ภายในเดือนตุลาคมของทุกปี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตรวจสอบสถานะของผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและให้ผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแสดงการดำรงชีวิตอยู่ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจะแสดงด้วยตนเองหรือให้มีการรับรองของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นก็ได้

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบการดำรงชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุดังกล่าว จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร หรือหลักฐานอื่นที่สามารถตรวจสอบได้

หมวด 4

งบประมาณและวิธีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ข้อ 11 การตั้งงบประมาณและวิธีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ข้อ 12 การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้จ่ายในอัตราเดือนละห้าร้อยบาทหรือตามมติ คณะรัฐมนตรี

ข้อ 13 การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้แก่ผู้มีสิทธิตามระเบียบนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ่ายเป็นเงินสด หรือโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร ในนามผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือในนามบุคคลที่รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นรายเดือนภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน

ในการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับมอบอำนาจต้องตรวจสอบจนแน่ใจว่าเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่ได้รับมอบอำนาจและต้องได้รับการยืนยันว่าผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังมีชีวิตอยู่

การ โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารควรให้เป็นไปตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหรือตามที่ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

หมวด 5

การสิ้นสุดการได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ข้อ 14 สิทธิของผู้ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบนี้สิ้นสุดลงในกรณี ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ขาดคุณสมบัติตามข้อ 6
3. แจ้งสละสิทธิการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นหนังสือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

กรณีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ตั้งระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสำหรับบุคคลดังกล่าวทันที

ข้อ 15 กรณีผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตาย ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น แจ้งการตายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทันทีที่ผู้ตายมีชื่อในทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการตายและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมีชื่อในทะเบียนนั้น แจ้งแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตาม ข้อ 8 ต่อไป

ข้อ 16 ภายใต้บังคับข้อ 8 กรณี ผู้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขาดคุณสมบัติตามข้อ 14 (2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปิดประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอรายชื่อผู้ขาดคุณสมบัติต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อส่งถอนรายชื่อและระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทันที

ในกรณีที่มีการคัดค้านให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ชัดเจนแล้ว รายงานผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อพิจารณาคำเนินการตามสมควรแก่กรณีต่อไป

บทเฉพาะกาล

ข้อ 17 ระเบียบนี้มีให้มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และ ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552 ที่มีอยู่ก่อนหรือในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ และให้ถือว่าผู้สูงอายุดังกล่าวเป็นผู้ได้ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบนี้แล้ว

ประกาศ ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2552

บุญจง วงศ์ไตรรัตน์

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อัตราเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุ

โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 อนุมัติให้กำหนดอัตราเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยผู้สูงอายุจะได้รับเบี้ยยังชีพ ดังนี้ มติคณะรัฐมนตรี (2554 : ไม่มีเลขหน้า)

1. ผู้สูงอายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาท
2. ผู้สูงอายุ 70 – 79 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 700 บาท
3. ผู้สูงอายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท
4. ผู้สูงอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาท

ทั้งนี้ ตั้งแต่งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป

สรุปได้ว่า การดำเนินงานด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ประกอบกับมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 ซึ่งได้มีการกำหนดให้จ่ายเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได โดยได้เริ่มดำเนินการจ่ายตั้งแต่งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบหนึ่งในการปกครองในลักษณะการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรมการปกครอง (2545 : 53-56) กล่าวถึงพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 หมวด 2 ได้กำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล เกิดจากยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งจะมีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่ไม่มีอยู่ในเขตเทศบาลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นทุกด้าน ซึ่งรายละเอียดดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจในการทำนิติกรรมและสัญญาทางกฎหมายได้เอง โดยไม่ต้องผ่านทางราชการเหมือนอดีต ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความคล่องตัวในการดำเนินการบริหารส่วนตำบล ให้มีความเจริญก้าวหน้าและตรงต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล ได้
2. คณะผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเกือบทั้งหมด กล่าวคือ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เกิน 2 คน เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยในการบริหารราชการแต่งตั้งโดยนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 2 คน (ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน หมู่บ้านละ 3 คน) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 198 ที่กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งเป็นหลักและมีจำนวนมากกว่าผู้ที่มาจากการแต่งตั้ง

3. อำนาจอิสระของผู้บริหาร มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และกิจกรรมมากขึ้นจากเดิมที่กำหนดไว้ในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 และยังมีอำนาจในพื้นที่ตำบลเพิ่มขึ้น โดยที่หากหน่วยราชการที่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ในตำบลจะต้องแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทราบเสียก่อน

4. อำนาจทางการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดเก็บภาษีได้ เหมือนกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น อาทิเช่น รายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อันเกิดจากการฆ่าสัตว์ และยังได้รับการจัดสรรภาษีโดยตรงจากหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีในเขตตำบลนั้น จากภาษีประเภทต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษสุรา ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น ซึ่งเมื่อหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บได้ทำการจัดเก็บได้ทำการจัดเก็บภาษีแล้ว ก็จะจัดสรรภาษีเหล่านี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการทางกฎหมายตามลำดับ และองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีรายได้ ที่นอกเหนือจากท้องถิ่นรูปแบบอื่น ก็คือ รายได้จากผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เช่น อากรังนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ประทานบัตรการประมง ค่าภาคหลวงไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมในที่ดิน เป็นต้น

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจสู่หน่วยการบริหารส่วนระดับตำบลซึ่งจะส่งผลให้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบล
2. ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการพัฒนาตำบล ซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมแนวคิดและกระแสประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบัน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบลจะมีมากขึ้น โดยผ่านผู้แทนของคนในองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ เป็นที่เชื่อได้ว่าความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จะส่งผลให้เกิดความเจริญและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในภาพรวมของประชาชนต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- 1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

1.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

1.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

2. อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

2.3 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

2.8 การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

2.11 กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์

2.12 การท่องเที่ยว

2.13 การผังเมือง

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรากฐานที่สำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเนื่องด้วยประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และโครงสร้างส่วนฐาน คือ ระดับท้องถิ่น และเป็นฐานเสริมสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

จากนี้ไป ผู้วิจัยขอนำบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา มากล่าวโดยสังเขปดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน. 2554 : 3-8)

1. ประวัติความเป็นมา

ตำบลห้วยแคน เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลห้วยแถลงและได้แยกตัวออกมาจัดตั้งขึ้นเป็นตำบลเมื่อเดือนสิงหาคม 2533 ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยอีสาน นับถือศาสนาพุทธ ตั้งอยู่ในเขตของอำเภอห้วยแถลง ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านห้วยแคน หมู่ 2 บ้านหนองไต้ หมู่ 3 บ้านห้วยน้ำพัฒนา หมู่ 4 บ้านโนนจิว หมู่ 5 บ้านตะโกพัฒนา หมู่ 6 บ้านหนองบัว หมู่ 7 บ้านหนองม่วง หมู่ 8 บ้านตาดึง ซึ่งมีบริบทโดยสังเขป ดังนี้

2. วิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 วิสัยทัศน์

“ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นคนเป็นศูนย์กลาง การคมนาคมสะดวก เศรษฐกิจดีชุมชนน่าอยู่ มีความรู้คู่คุณธรรม น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง”

2.2 พันธกิจหลัก

2.2.1 ให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ

2.2.2 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร

2.2.3 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าแสงสว่าง

2.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.5 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

2.2.6 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม

2.2.7 ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ

2.2.8 ส่งเสริมสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ

2.2.9 คุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.10 ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

2.2.11 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนในท้องถิ่น

2.2.12 รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

2.2.13 ส่งเสริมการสาธารณสุขและการอนามัยชุมชน

2.2.14 ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.2.15 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กร

2.3 จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

- 2.3.1 การคมนาคมมีความสะดวกรวดเร็ว
- 2.3.2 มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 2.3.3 ประชาชนมีงานทำและมีรายได้พอสมควร
- 2.3.4 มีไฟฟ้าและแสงสว่างอย่างทั่วถึง
- 2.3.5 ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคภัย
- 2.3.6 ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการสงเคราะห์อย่างทั่วถึง
- 2.3.7 เด็กได้รับการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3.8 ชาวชนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและนันทนาการ
- 2.3.9 ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.3.10 ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 2.3.11 ตำบลมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย
- 2.3.12 ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากรัฐ
- 2.3.13 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการคุ้มครองดูแล
- 2.3.14 อบต.มีการบริหารจัดการที่ดี

3. ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต

3.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านตะโก หมู่ที่ 5 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอห้วยแถลงระยะทางห่างจากอำเภอห้วยแถลง ประมาณ 9 กิโลเมตร

3.2 เนื้อที่อาณาเขต

เนื้อที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน มีทั้งหมด 28 ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่ทั้งหมดแล้ว 17,500 ไร่

3.3 อาณาเขต

3.3.1 ทิศเหนือ มีพื้นที่ติดกับตำบลตะโกและตำบลกรวด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

3.3.2 ทิศใต้ มีพื้นที่ติดกับตำบลห้วยแถลง และตำบลหนองกระเทียม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

3.3.3 ทิศตะวันออก มีพื้นที่ติดกับตำบลหนองกระเทียม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

3.3.4 ทิศตะวันตก มีพื้นที่ติดกับตำบลห้วยห้วยแดง อำเภอห้วยแดง
จังหวัดนครราชสีมา

4. ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

4.1 ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและมีลำห้วยไหลผ่านซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ พื้นที่ที่มีความลาดเอียงไม่มีแม่น้ำไม่มีภูเขา ปัจจุบันพื้นที่เป็นป่าเสื่อมโทรม ดังนั้นจึงมีการพัฒนาขุดคลองและสระน้ำขนาดเล็กกระจายทั่วพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการปลูกต้นไม้และส่งเสริมการเกษตร

4.2 ลักษณะภูมิอากาศ ในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน มีลักษณะอากาศ 3 ฤดู คือ

4.2.1 ฤดูร้อน เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม

4.2.2 ฤดูฝน เดือนมิถุนายน – กันยายน

4.2.3 ฤดูหนาว เดือนตุลาคม – มกราคม

5. จำนวนหมู่บ้านและประชากร

5.1 จำนวนหมู่บ้าน มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 8 หมู่บ้าน คือ

5.1.1 หมู่ที่ 1 ห้วยแคน

5.1.2 หมู่ที่ 2 หนองเต้

5.1.3 หมู่ที่ 3 ห้วยน้ำคำพัฒนา

5.1.4 หมู่ที่ 4 โนนจิว

5.1.5 หมู่ที่ 5 ตะโกพัฒนา

5.1.6 หมู่ที่ 6 หนองบัว

5.1.7 หมู่ที่ 7 หนองม่วง

5.1.8 หมู่ที่ 8 ดาฮิง

5.2 ประชากร จำนวนประชากรทั้งหมด 4,199 คน แยกเป็นชาย 2,131 คน หญิง 2,068 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 151 คน / ตารางกิโลเมตร และมีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 455 คน แยกเป็นชาย 209 คน หญิง 246 คน (สถิติปี พ.ศ. 2554)

5.3 ประชากรแยกตามพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ตามตาราง 2.1 และตาราง 2.2

ตาราง 2.1 จำนวนผู้สูงอายุของตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)
อายุ 60 - 69 ปี	248
อายุ 70 - 79 ปี	155
อายุ 80 - 89 ปี	43
อายุ 90 ปีขึ้นไป	9
รวม	455

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน (2554 : ไม่มีเลขหน้า)

ตาราง 2.2 จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนครัวเรือนจำแนกตามหมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้าน	จำนวน ประชากร (คน)	ชาย	หญิง	จำนวน ครัวเรือน
หมู่ที่ 1 ห้วยแคน	580	307	273	137
หมู่ที่ 2 หหนองเต้	688	342	346	159
หมู่ที่ 3 ห้วยน้ำคำพัฒนา	231	118	113	67
หมู่ที่ 4 โนนจิว	242	125	117	57
หมู่ที่ 5 ตะโกพัฒนา	901	449	452	231
หมู่ที่ 6 หหนองบัว	479	241	238	84
หมู่ที่ 7 หหนองม่วง	542	277	265	141
หมู่ที่ 8 ดาฮิง	536	272	264	118
รวม	4,199	2,131	2,068	994

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน (2554 : 3-8)

6. สภาพทางเศรษฐกิจ

6.1 อาชีพ

สภาพความเป็นจริง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพและรายได้หลัก หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวไม่มีอาชีพหรือรายได้เสริม ส่วนมากจะอพยพไปรับจ้างในเขตเมือง นอกนั้นก็มีการปลูกผักสวนครัวบ้าง รวมทั้งทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่นการทอผ้าพื้นเมือง ถักกระดุก จักสาน รวมทั้งเย็บผ้าขายบางส่วน ยังไม่มีการรวมกลุ่มที่ชัดเจนและมีการเลี้ยงสัตว์เล็กน้อยและปลูกงาในช่วงฤดูแล้ง รายได้ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการเกษตรกรรมและอื่นๆ โดยแยกได้ ดังนี้

6.1.1	ทำการเกษตรเลี้ยงสัตว์	คิดเป็นร้อยละ 85
6.1.2	รับจ้าง	คิดเป็นร้อยละ 8
6.1.3	ค้าขาย	คิดเป็นร้อยละ 4
6.1.4	รับราชการ	คิดเป็นร้อยละ 2
6.1.5	รายได้อื่นๆ	คิดเป็นร้อยละ 1

6.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

6.2.1	โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน 8 แห่ง
6.2.2	โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน 11 แห่ง

7. สภาพสังคม

7.1 การศึกษา

7.1.1	โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน 2 แห่ง
7.1.2	โรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน 1 แห่ง
7.1.3	ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	จำนวน 8 แห่ง

7.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

7.2.1	วัด/สำนักสงฆ์	จำนวน 5 แห่ง
7.2.2	มัสยิด ศาลเจ้า และ โบสถ์	จำนวน - แห่ง

7.3 สาธารณสุข

7.3.1	สถานีอนามัยประจำตำบล	จำนวน 1 แห่ง
7.3.2	โรงพยาบาลของรัฐ - เดียง	จำนวน - แห่ง

7.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

7.4.1	สถานีตำรวจ	จำนวน 1 แห่ง
7.4.2	สถานีดับเพลิง	จำนวน - แห่ง

8. โครงสร้างพื้นฐาน

8.1 การคมนาคม เส้นทางคมนาคมที่ผ่านคือทางรถไฟและทางหลวง หมายเลข 226 สายนครราชสีมา - บุรีรัมย์ตัดผ่านตำบลห้วยแคน การคมนาคมทางน้ำไม่มี ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง หินคลุกและถนนดินการคมนาคมทางบกค่อนข้างสะดวก

8.2 การไฟฟ้าและการประปา

8.2.1 ไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคนมีไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ขยายเขตโดยทั่วถึง โดยประชากรได้รับประโยชน์ 994 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด

8.2.2 การประปา มีประปาน้ำดิบและประปาบาดาลทุกหมู่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 99 ของประชากรทั้งหมด

9. แหล่งน้ำ

9.1. แหล่งน้ำธรรมชาติ มีลำห้วยทั้งหมด 2 สาย คือ

9.1.1 ลำห้วยแคนยาวประมาณ 7,500 เมตร หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7

9.1.2 ลำห้วยโกรกน้ำถ้ำยาวประมาณ 5,000 เมตร หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8

9.1.3 บึงตะโก พื้นที่ทั้งหมด 80 ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านตะโกพัฒนา ได้รับการขุดลอก บางส่วน

9.1.4 หนองสะเทือน พื้นที่ทั้งหมด 15 ไร่ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ บ้านตะโกพัฒนา

9.1.5 อ่างห้วยแคน พื้นที่ทั้งหมด 7 ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยแคน

9.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

9.2.1 ฝาย คสล. 7 แห่ง

9.2.2 ฝายดิน - แห่ง

9.2.3 บ่อน้ำตื้น 2 แห่ง

9.2.4 บ่อบาดาลโยก 23 แห่ง

9.2.5 สระน้ำ 14 แห่ง

10. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

10.1 จำนวนบุคลากร

10.1.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน จำนวน 16 คน

10.1.2 ตำแหน่งในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน

10.1.3 ตำแหน่งในส่วนการคลัง จำนวน 3 คน

10.1.4 ตำแหน่งในส่วนโยธา จำนวน 4 คน

10.1.5 ตำแหน่งในส่วนการศึกษา จำนวน 4 คน

10.2 ระดับการศึกษา

10.2.1 มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา 1 คน

10.2.2 อนุปริญญา 1 คน

10.2.3 ปริญญาตรี 16 คน

10.2.4 สูงกว่าปริญญาตรี 2 คน

10.3 ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

ศักยภาพของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ น้อยมาก เพราะสังคมเป็นแบบเกษตรเดิมๆ ขาดการพัฒนาเป็นแบบเทคโนโลยีอุตสาหกรรมทำให้ผลผลิตตกต่ำทุกปี อาชีพส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม อาชีพหลักคือการทำนา ทำไร่ ฐานะยากจนการดำรงชีวิตเป็นแบบเลี้ยงชีพ ไม่มีอาชีพเสริมจึงมีการอพยพแรงงานเข้าเมืองเป็นส่วนมาก หลังฤดูเก็บเกี่ยว

11. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

11.1 ยุทธศาสตร์การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพคุณภาพ

11.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสาธารณสุข

11.3 ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา

11.4 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสวัสดิการสังคม

11.5 ยุทธศาสตร์ด้านเกษตรกรรม

11.6 ยุทธศาสตร์การกีฬาและนันทนาการ

11.7 ยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

11.8 ยุทธศาสตร์โครงสร้างพื้นฐาน

11.9 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม

11.10 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม

สำหรับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เป้าหมาย

เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้อยู่อย่างมีความสุขสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีปัญหา

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ติดเชื้อ HIV. โดยสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ตัวชี้วัด

1. จำนวนประชาชนผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนเบี้ยยังชีพ
2. จำนวน โครงการ กิจกรรมที่กลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ เข้าร่วม โครงการ
3. จำนวนผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ติดเชื้อ HIV. ที่ได้รับการสนับสนุน

เบี้ยยังชีพ

4. จำนวน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ที่ได้รับความช่วยเหลือในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีหัวข้อวิจัยสอดคล้องหรือใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งพอสรุปเนื้อหาของงานวิจัย ได้ดังนี้

สายสวาท เกตราสุวรรณ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการรับบริการตรวจสุขภาพร่างกายมาก และสถานที่ที่ต้องการไปตรวจที่สถานีนอนามัยเป็นอันดับแรก โรงพยาบาลที่อยู่ใกล้บ้านเป็นอันดับรอง ถ้ามีการเจ็บป่วยต้องรักษาสถานบริการที่ต้องการไปเป็นอันดับหนึ่งคือโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป รองลงมาคือโรงพยาบาลชุมชนและสถานีนอนามัย นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังต้องการให้มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ไปตรวจรักษาในหมู่บ้าน ต้องการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ โภชนาการ และการออกกำลังกาย ส่วนความต้องการด้านจิตใจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการอยู่ใกล้ชิดกับลูกหลานต้องการให้ลูกหลานเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข ความเป็นอยู่ ต้องการให้รัฐหรือชุมชนจัดกิจกรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน

ศิริวรรณ ศิริบุญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีตัวอย่างการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยทำการวิจัยใน 4 พื้นที่ คือ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น เชียงใหม่ และสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุคือปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาทางด้านจิตใจ ปัญหาครอบครัว และปัญหาอื่น ๆ ที่สำคัญพบว่า มีผู้สูงอายุเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงมีปัญหาเรื่องความเหงา ความว้าเหว่ นอกจากต้องการให้ชุมชนช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ และสุขภาพแล้ว สิ่งที่ผู้ป่วยต้องการคือ การพบปะสังสรรค์ หรือการมีองค์กรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรม

พรอนันต์ กิตติมันคง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านที่อยู่อาศัยที่มีความต้องการในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาตามภูมิฐานะ ผลการศึกษาพบว่า เขตเทศบาลนคร ผู้สูงอายุมีความต้องการในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมาได้แก่ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนด้านที่มีความต้องการต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย เขตเมือง ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านนันทนาการ รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนด้านที่มีความต้องการต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย เขตชนบท ผู้สูงอายุ มีความต้องการสวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการในระดับมาก 5 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนด้านที่มีความต้องการต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียว คือด้านความต้องการสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพ นอก จากนั้นทั้ง 6 ด้านมีระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านบริการสังคมและด้านนันทนาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความมั่นคงทางสังคมและด้านการศึกษา ตามลำดับ

ไชยยะ เปรมอิสระกุล (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้สูงอายุในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับความต้องการของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีระดับความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความต้องการของ

ผู้สูงอายุ พบว่า ด้านร่างกายมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสวัสดิการจากรัฐตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุที่มีความต้องการมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการอาหารที่มีประโยชน์ ที่อยู่อาศัยที่สะอาดและมีสภาพแวดล้อมดี ด้านจิตใจของผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการความเอาใจใส่ และความอบอุ่นจากลูกหลาน ต้องการลูกหลานอยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านการตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ ด้านสังคม พบว่า มีความต้องการได้รับความรู้ในด้านศาสนา การดำรงชีวิตและข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้ลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดูตามสมควร ต้องการมีรายได้หรือรายได้เพียงพอสำหรับเลี้ยงชีพ

เกรียงศักดิ์ หอนงาม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการได้รับการจัดสวัสดิการทางสังคมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการสูงสุดใน 3 อันดับแรกได้แก่ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านความมั่นคง โดยมีความต้องการมากกว่าร้อยละ 90 ขึ้นไป จากข้อมูลที่ได้้องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของประชาชนก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ ปลุกฝังให้ประชาชนรู้จักการออม ทั้งในรูปของการออมเงินและทรัพยากรในท้องถิ่น การทำบัญชีลดค่าใช้จ่าย การรวมกลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เสริม โดยสนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาการ และจัดหาตลาดการจัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น การจัดงานวันผู้สูงอายุ การมอบเบี้ยยังชีพและสิ่งของ และการนำผู้สูงอายุที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ประสบการณ์ เป็นต้น

มันทนา จรรย์รัตน์ไพศาล และอรอนงค์ แจ่มผล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความต้องการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ รองลงมา คือ องค์การในชุมชนมีนโยบายดำเนินงานด้านผู้สูงอายุชัดเจนและมีการดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีบุคลากรรับผิดชอบดำเนินงานโดยตรง ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีศูนย์บริการสาธารณสุขในชุมชนและมีอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น รถเข็น แวนตา เครื่องช่วยฟัง ฯลฯ รองลงมา คือ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน

โรคที่เกิดกับผู้สูงอายุ อันดับสาม คือ กรณีที่ผู้สูงอายุอยู่บ้านคนเดียวสามารถโทรศัพท์เรียกรถพยาบาลจากโรงพยาบาลหรือมูลนิธิเมื่อมีอาการเจ็บป่วยได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ รองลงมา คือ มีสวนสาธารณะในชุมชนเป็นที่พักผ่อน ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ อันดับสาม คือ มีการปรับสภาพแวดล้อม สถานที่สาธารณะให้เหมาะสมและปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาให้ความรู้ เรื่องบทบาทและสิทธิของผู้สูงอายุในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดกิจกรรมในชุมชนเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันครอบครัว วันพ่อ วันแม่ วันผู้สูงอายุ เป็นต้น ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการพัฒนาข้อมูลด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน และมีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุตามลำดับ

บัญชา สะและวงษ์ (2551 : 34) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ในภาพรวม ความต้องการของผู้สูงอายุที่ต้องการรับสวัสดิการมากที่สุด คือ สวัสดิการ ด้านอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 94.1 รองลงมา คือ สวัสดิการด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 92.2 สวัสดิการด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 91.1 สวัสดิการด้านนันทนาการ คิดเป็นร้อยละ 90.7 สวัสดิการด้านรายได้ และสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 88.1 ตามลำดับ

อุซุกร เหมือนเดช (2552 : บทกัณฑ์) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมในด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร โรคประจำตัว มีปริมาณความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส บุคคลที่ผู้สูงอายุอยู่อาศัยด้วย ศาสนาและรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีปริมาณความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่เป็นหม้าย/หย่าร้าง ผู้ที่อยู่กับคู่สมรส มีความต้องการมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่กับญาติ และผู้ที่อยู่คนเดียวมีความต้องการมากกว่าผู้ที่อยู่กับบุตรหลาน ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์มีความต้องการมากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้สูงอายุที่มีรายได้ระดับต่ำมีความต้องการมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ระดับสูงกว่า

พิราวรรณ สุทธิยุทธเสนีย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล โดยรวมและจำแนกตามเพศ สถานภาพอาชีพ และรายได้เฉลี่ยเฉลี่ยต่อเดือน มีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส อยู่ในระดับมาก และมีความต้องการอีก 1 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล ที่มีเพศต่างกันมีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม โดยรวมและด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล ที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุป ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย มีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และมีความต้องการ 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในประเทศไทยมีความพยายามจัดบริการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุหลายรูปแบบหลายกิจกรรมด้วยกัน เพื่อมุ่งหวังตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุและสร้างคุณภาพผู้สูงอายุให้มากที่สุด ทั้งนี้การดำเนินงานย่อมมีปัจจัยแห่งความสำเร็จหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล ระเบียบกฎหมาย งบประมาณ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลของบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การทราบถึงข้อมูลปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุยอมเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหา ผู้สูงอายุยังมีความต้องการทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ดังนั้นการบริหารงานทางสวัสดิการสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เป็นที่พึงอีกหนทางหนึ่งของผู้สูงอายุที่จะตอบสนองความต้องการให้กับผู้สูงอายุ ส่วนระดับความต้องการของผู้สูงอายุจะมากหรือน้อยถูกกำหนดโดยความสามารถ วิถีชีวิตของผู้ต้องการเป็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตอยู่ในชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 8 หมู่บ้าน จำนวน 455 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เทรจซี่และมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน แล้วทำการสุ่มไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏในตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านห้วยแคน	62	29
หมู่ที่ 2 บ้านหนองไต้	65	30
หมู่ที่ 3 บ้านหัวนาคำพัฒนา	20	9
หมู่ที่ 4 บ้านโนนจิว	27	12
หมู่ที่ 5 บ้านตะโกพัฒนา	97	45
หมู่ที่ 6 บ้านหนองบัว	53	24
หมู่ที่ 7 บ้านหนองม่วง	64	30
หมู่ที่ 8 บ้านตาดึง	67	31
รวม	455	210

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นเองโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ
อายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่อยู่อาศัย มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะของ
แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่

5	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความต้องการมาก
3	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
2	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
1	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา และนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารดังกล่าวมาจัดทำเป็นแบบสอบถามของงานวิจัยนี้

2.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อวัดความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

2.4 นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงกับสภาพเป็นจริงเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.2 ดร.ชูเกียรติ จารัตน์ รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.3 นายสมชาย บุญภูมิ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

2.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8294 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ออกหนังสือส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ผู้สูงอายุตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลและขอรับคืนแบบสอบถามด้วยตัวเอง
3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 210 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 210 ฉบับ มีความสมบูรณ์ 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามในแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเป็นร้อยละ (Percentage)
2. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง ประกอบคำบรรยาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 209)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความต้องการในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความต้องการในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความต้องการในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 ร้อยละ
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์
และจำแนกผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลตามตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	210	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	108	51.43
1.2 หญิง	102	48.57
2. อายุ		
2.1 อายุ 60-69 ปี	107	50.95
2.2 อายุ 70-79 ปี	80	38.10
2.3 อายุ 80-89 ปี	20	9.52
2.4 อายุ 90 ปีขึ้นไป	3	1.43
3. สถานภาพสมรส		
3.1 โสด	6	2.86
3.2 สมรส	133	63.33
3.3 หม้าย	64	30.48
3.4 หย่าร้าง	7	3.33
4. รายได้ต่อเดือน		
4.1 ต่ำกว่า 1,000 บาท	144	68.57
4.2 1,000-5,000 บาท	64	30.48
4.3 5,001-10,000 บาท	2	0.95
4.4 10,001 บาทขึ้นไป	0	0.00
5. ระดับการศึกษา		
5.1 ไม่ได้รับการศึกษา	57	27.14
5.2 ประถมศึกษา	147	70.00
5.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	6	2.86
5.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	0	0.00
5.5 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0	0.00
5.6 ปริญญาตรีขึ้นไป	0	0.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
6. อาชีพ		
6.1 ไม่ได้ประกอบอาชีพ	58	27.62
6.2 รับจ้าง	21	10.00
6.3 เกษตรกรรม	123	58.57
6.4 ธุรกิจส่วนตัว	2	0.95
6.5 อื่น ๆ (เก็บของเก่าขาย เลี้ยงไก่ ปลุกผัก)	6	2.86
7. ลักษณะของการอยู่อาศัย		
7.1 อยู่กับคู่สมรส	103	49.05
7.2 อยู่กับบุตรหลาน	77	36.67
7.3 อยู่คนเดียว	18	8.57
7.4 อื่น ๆ (ญาติพี่น้อง)	12	5.71

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 210 คน เป็นเพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 51.43 เป็นเพศหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 48.57 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 60-69 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 50.95 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 70-79 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.43

เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สมรส มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมา คือ หม้าย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 30.48 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ โสด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86

เมื่อจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ต่ำกว่า 1,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 68.57 รองลงมา คือ 1,000-5,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 30.48 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5,001-10,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา คือ ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 27.14 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 58.57 รองลงมา คือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 27.62 ส่วนอื่น ๆ (เก็บของเก่าขาย เลี้ยงไก่ ปลุกผัก) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95

เมื่อจำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า อยู่กับคู่สมรส มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 49.05 รองลงมา คือ อยู่กับบุตรหลาน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ (อยู่กับญาติพี่น้อง) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71

ตอนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยแดน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏดังตาราง 4.2-4.8 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแดน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดย ภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านสุขภาพอนามัย	4.44	0.86	มาก
2. ด้านการศึกษา	3.90	1.05	มาก
3. ด้านนันทนาการ	3.90	1.18	มาก
4. ด้านที่อยู่อาศัย	2.56	1.51	ปานกลาง
5. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส	4.25	1.00	มาก
6. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.28	1.23	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.72	1.38	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยแดน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ ด้านการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายและค้อยโอกาส ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 2.56$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านสุขภาพอนามัย			
1. ท่านต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย	4.58	0.94	มากที่สุด
2. ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล	4.55	0.86	มากที่สุด
3. ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน	4.44	0.81	มาก
4. ท่านต้องการได้รับการเยี่ยมบ้าน ให้คำปรึกษา แนะนำในการดูแลสุขภาพ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	4.34	0.83	มาก
5. ท่านต้องการให้มีสถานบริการสาธารณสุขคลินิกผู้สูงอายุ หอผู้ป่วยผู้สูงอายุ และสถานบริการสุขภาพเรื้อรังในชุมชน	4.29	0.87	มาก
6. ท่านต้องการให้มีการจัดบริการด้านการแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น การแพทย์แผนไทย	4.43	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	0.86	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1. และข้อ 2. อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. ท่านต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา คือ ข้อ 2. ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล ($\bar{X} = 4.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5.

ท่านต้องการให้มีสถานบริการสาธารณสุขคลินิก ผู้สูงอายุ หอผู้ป่วยผู้สูงอายุ และสถานบริการสุขภาพ เรือร่งในชุมชน ($\bar{X} = 4.29$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการศึกษา			
7. ท่านต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านสุขภาพด้านศาสนา ด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุนและด้านกฎหมาย	3.84	1.24	มาก
8. ท่านต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยการเผยแพร่ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในชุมชน	3.64	1.15	มาก
9. ท่านต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ	3.90	1.98	มาก
10. ท่านต้องการให้มีหน่วยบริการให้การศึกษาเคลื่อนที่ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ เช่น การให้คำปรึกษาเรื่องสุขภาพอนามัย เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุการประกันคนของผู้สูงอายุ	4.14	1.00	มาก
11. ท่านต้องการให้สังคมชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในฐานะเป็นคลังสมอง เช่น การเผยแพร่ภูมิปัญญา เป็นต้น	3.99	0.94	มาก
รวมเฉลี่ย	3.90	1.05	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 10. ท่านต้องการให้มีหน่วยบริการให้การศึกษาเคลื่อนที่ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ เช่นการให้คำปรึกษาเรื่องสุขภาพอนามัย เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุการประกันคนของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา

คือ ข้อ 11. ท่านต้องการให้สังคมชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในฐานะ
เป็นคลังสมอง เช่น การเผยแพร่ภูมิปัญญา เป็นต้น ($\bar{X} = 3.99$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ
8. ท่านต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยการเผยแพร่ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และ
เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในชุมชน ($\bar{X} = 3.64$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้าน
นันทนาการ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านนันทนาการ			
12. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่าย	3.68	1.13	มาก
13. ท่านต้องการให้มีการลดหย่อนค่าเข้าชมสถานที่สำคัญแก่ ผู้สูงอายุ เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น	3.91	1.16	มาก
14. ท่านต้องการให้มีการลดราคาค่าโดยสารยานพาหนะแก่ ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยว เที่ยวและพักผ่อน	4.34	1.15	มาก
15. ท่านต้องการให้มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะสนามกีฬา สำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุ	3.96	1.28	มาก
16. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการ ทัศนอาจรเพื่อท่องเที่ยวนอกสถานที่แก่ผู้สูงอายุ โดยไม่เสียค่า ใช้จ่ายปีละ 1-2 ครั้ง	3.84	1.14	มาก
17. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดกิจกรรมการ ละเล่น และเพื่อพบปะกันระหว่างผู้สูงอายุเดือนละครั้ง เพื่อ จะได้แลกเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความสามัคคีระหว่าง ผู้สูงอายุในชุมชน	3.70	1.19	มาก
รวมเฉลี่ย	3.90	1.18	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 14. ท่านต้องการให้มีการลดราคาค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวและพักผ่อน ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา คือ ข้อ 15. ท่านต้องการให้มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะสนามกีฬาสำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 12. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย ($\bar{X} = 3.68$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านที่อยู่อาศัย			
18. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสร้างบ้านพักคนชรา โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ค่าบริการเป็นรายเดือน บริเวณที่ดินสาธารณะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน	2.84	1.57	ปานกลาง
19. ท่านต้องการเข้าไปอาศัยในบ้านพักคนชรา	1.97	1.33	น้อย
20. ท่านต้องการให้มีการจัดโครงการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ	3.19	1.64	ปานกลาง
21. ท่านต้องการให้ภาคเอกชนจัดบริการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยเสียค่าใช้จ่ายเอง	1.88	1.33	น้อย
22. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดบ้านพักคนชราชั่วคราว สำหรับผู้สูงอายุที่ถูกหลานไม่อยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	2.93	1.66	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.56	1.51	ปานกลาง

จากตาราง 4.6 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแค้น อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 19. และข้อ 21. อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20. ท่านต้องการให้มีการจัดโครงการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.19$) รองลงมา คือ ข้อ 22. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดบ้านพักคน ชราชั่วคราว สำหรับผู้สูงอายุที่ลูกหลานไม่อยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 2.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 21. ท่านต้องการให้ภาคเอกชนจัดบริการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยเสียค่าใช้จ่ายเอง ($\bar{X} = 1.88$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแค้น อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนและค้อยโอกาส โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนและค้อยโอกาส			
23. ท่านต้องการให้มีการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแลและไม่สามารถประกอบอาชีพได้โดยให้ดำเนินการในระบบหมุนเวียน	4.16	1.13	มาก
24. ท่านต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ	4.59	0.88	มากที่สุด
25. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ	4.35	1.02	มาก
26. ท่านต้องการให้มีการจัดการสงเคราะห์ในการจัดงานศพตามประเพณี	4.20	1.03	มาก
27. ท่านต้องการให้มีหน่วยงานติดต่อประสานงานให้แก่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน	3.92	1.04	มาก

ตาราง 4.7 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
28. ต้องการให้หน่วยงานรัฐและเอกชนหาอาชีพเสริมที่ผู้สูงอายุถนัดและสามารถมีรายงานเลี้ยงชีพเพิ่ม เช่น งานจักสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น และหาแหล่งรับซื้อหรือส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง	4.28	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย	4.25	1.00	มาก

จากตาราง 4.7 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแดน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน และค้อยโอกาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 24. อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 24. ท่านต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมาคือ ข้อ 25. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 27. ท่านต้องการให้มีหน่วยงานติดต่อประสานงานให้แก่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน ($\bar{X} = 3.92$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน			
29. ท่านต้องการให้มีการจัดการด้านรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคาร/สถานที่สาธารณะ	3.75	1.21	มาก
30. ท่านต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา เป็นต้น	3.91	1.18	มาก
31. ท่านต้องการให้มีการแต่งตั้ง อสม. เข้าเวรดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชนและเพื่อคุ้มครองผู้สูงอายุ	3.60	1.53	มาก
32. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมรวมกลุ่มแก่ผู้สูงอายุและให้ความรู้ในการหลีกเลี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ที่เคยและอาจเกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุ เช่น อาชญากรรม อุบัติเหตุภัยธรรมชาติ	3.89	1.16	มาก
33. ท่านต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายและถูกทอดทิ้ง	1.27	1.09	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.28	1.23	ปานกลาง

จากตาราง 4.8 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 33. อยู่ในระดับน้อยที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 30. ท่านต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา เป็นต้น ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ ข้อ 32. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมรวมกลุ่มแก่ผู้สูงอายุและให้ความรู้ในการหลีกเลี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ที่เคยและอาจเกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุ เช่น

อาชญากรรม อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 33. ท่านต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายและถูกทอดทิ้ง ($\bar{X} = 1.27$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ปรากฏดังตาราง 4.9 ดังนี้

ตาราง 4.9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ผู้สูงอายุต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลให้ทั่วถึง	25	37.88
2. ผู้สูงอายุต้องการเบี้ยยังชีพเพิ่ม	21	31.82
3. อยากให้จัดกิจกรรมและตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ	12	18.18
4. ผู้สูงอายุต้องการให้มีการส่งเสริมอาชีพและภูมิปัญญาชาวบ้าน	8	12.12
รวม	66	100

จากตาราง 4.9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้สูงอายุต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลให้ทั่วถึง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมาคือ ผู้สูงอายุต้องการเบี้ยยังชีพเพิ่ม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 อยากให้จัดกิจกรรมและตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สรุปผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรซึ่งได้แก่ ประชาชนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 8 หมู่บ้าน จำนวน 455 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข สำนวนและภาษาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่ม

ตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .8294

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ราชด้าน 6 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดทำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมา คือ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและค้อยโอกาส ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้สูงอายุต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลให้ทั่วถึง รองลงมา คือ ผู้สูงอายุต้องการเบี้ยยังชีพเพิ่ม และอยากให้จัดกิจกรรมและตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและค้ำยโอกาส และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากขาดการดูแลใกล้ชิดจากบุตรหลานที่ไปประกอบอาชีพในต่างถิ่น และเจ้าหน้าที่ดูแลด้านผู้สูงอายุมีน้อย ต้องรับภาระหน้าที่ด้านอื่นด้วย ประกอบกับสถานพยาบาลอยู่ในตัวเมือง ทำให้ไม่สะดวกต่อการเดินทางไปรักษา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุโดยตรงอย่าง ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ ผลกระทบดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหากับผู้สูงอายุมากหลายประการ เช่น จำนวนผู้สูงอายุที่มีมากขึ้น ทำให้การจัดสวัสดิการไม่เพียงพอและไม่ทันต่อความต้องการเนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นแต่รายได้เท่าเดิม ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของพรอนันต์ กิตติมันคง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัย ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาพร่างกายของผู้สูงอายุนั้น ได้เสื่อมถอย และมีความแข็งแรงน้อยลง เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายจึงทำให้ผู้สูงอายุต้องการที่จะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลที่ใกล้ชุมชนและมีช่องทางพิเศษเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งต้องการได้รับการเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งมีความคาดหวังไว้มากว่าลูกหลานของตนเองจะเข้ามาดูแลในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ ทำให้เกิดการบั่นทอนจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุทางอ้อม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสายสวาท เกตราสุวรรณ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการรับบริการตรวจสุขภาพร่างกายในระดับมาก

2.2 ผลการวิจัย ด้านการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากในสมัยก่อนไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน เพราะสถานที่ศึกษาเล่าเรียนมีน้อยและอยู่ห่างไกลจากภูมิลำเนา รวมทั้งอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ มีภาระใช้จ่ายมากและไม่เพียงพอต่อการศึกษา ทำให้พี่น้องไม่สามารถศึกษาได้ครบทุกคน เป็นผลพวงให้ผู้สูงอายุมีระดับการศึกษาที่ต่ำ ทำให้ผู้สูงอายุต้องการได้รับการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาจากรัฐบาล ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของบัญชา สะและวงษ์ (2551 : 34) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับการจัดสวัสดิการ ด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 92.2

2.3 ผลการวิจัย ด้านนันทนาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุตรหลานนั้นไม่มีเวลาดูแลได้เต็มที่ ต้องประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง และเกิดความว้าเหว ส่งผลให้วัยผู้สูงอายุมีความต้องการพักผ่อนและหาเพื่อนคุย ด้วยการหากิจกรรมต่าง ๆ ทำ เพื่อคลายความเหงาในยามว่าง และเป็นการทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขจิตใจที่ดีขึ้น รวมทั้งมีร่างกายที่แข็งแรง จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องการรวมกลุ่มเป็นชมรมเพื่อเพิ่มบทบาททางสังคมให้แก่ตนเอง รวมทั้งต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงมาทำหน้าที่ ด้านส่งเสริมนันทนาการ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ หอนงาม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการได้รับการจัดสวัสดิการ ด้านนันทนาการ อยู่ในระดับมาก

2.4 ผลการวิจัย ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พอสรุปได้ว่า ลักษณะของการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุนั้นอาศัยอยู่กับคู่สมรสและบุตรหลานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดความอบอุ่นและไม่คิดที่จะย้ายถิ่นฐานในระยะนาน แต่มีบางครั้งต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดบ้านพักคนชราชั่วคราว สำหรับผู้สูงอายุที่ลูกหลานไม่อยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จึงทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องการด้านที่อยู่อาศัยมากนัก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของพิราวรรณ สุทธิยุทธเสนีย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการ ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ผลการวิจัย ด้านการแก้ไขปัญหาค่าครองชีพและด้อยโอกาส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการต้องการเบี้ยยังชีพเพิ่ม เพื่อช่วยในค่าใช้จ่าย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ค่าครองชีพสูง และสภาพร่างกายของตนเอง

ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ รวมทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมอาชีพจากภาครัฐเท่าที่ควร การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายให้เข้าถึงกลุ่มคนจนและผู้ด้อยโอกาส เช่น ขยายขอบเขตการประกันสังคม ให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ และการประกันการว่างงาน การปรับกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสยังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ ศิริบุญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีตัวอย่างการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยทำการวิจัยใน 4 พื้นที่ คือ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น เชียงใหม่ และสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุคือ ปัญหาเศรษฐกิจ

2.6 ผลการวิจัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุนั้นอยู่เป็นครอบครัว ประกอบกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคนเป็นพื้นที่ชนบทยังมีวัฒนธรรมของสังคมชนบท เช่น การมีจิตใจ โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น ทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากนัก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 - 2549) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 83-85) ได้กำหนดมาตรการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม โดยคำนึงถึงหลักบูรณาการและให้ครอบคลุมงานสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น สวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การพิทักษ์สิทธิและคุ้มครองสวัสดิภาพแก่ผู้สูงอายุ

3. ผลการวิจัยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวนมากที่สุด คือ ผู้สูงอายุต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลให้ทั่วถึง แสดงให้เห็นว่า การบริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมายังไม่สามารถดูแลให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอทำให้งานมีมากกว่าคน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของมัทธนา จริยรัตน์ไพศาล และอรอนงค์ แจ่มผล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน และด้อยโอกาส ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพรายเดือน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและดูแลผู้สูงอายุหรือบุตรหลานในการประกอบอาชีพเสริมอยู่กับบ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและได้ดูแลผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด และการแสวงหาแนวร่วมเครือข่ายผู้สูงอายุในหน่วยงานอื่น ๆ มาร่วมกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุ ควรเปิด โอกาสให้ผู้สูงอายุ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสวัสดิการของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้สูงอายุต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายและถูกทอดทิ้ง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์การแจ้งเตือนการป้องกันเมื่อได้รับการทารุณหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หอกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน และสถานีวิทยุชุมชน เป็นต้น โดยจัดเจ้าหน้าที่ออกประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในผลเสียของการถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในเรื่องนี้ในกลุ่มประชากรในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ในเขตจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนารูปแบบสวัสดิการของผู้สูงอายุ ให้มีความเหมาะสมและเข้าพื้นที่ที่บริบทมากยิ่งขึ้น ต่อไป

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นด้านส่งเสริมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
เกี่ยวข้องให้เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมากที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลที่จะกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติ
ดูแลผู้สูงอายุต่อไป

2.3 ควรทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดสวัสดิการ
สำหรับผู้สูงอายุ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2545). ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.stabundamrong.moi.go.th/research/p133-135.pdf>.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2541). หลักการพื้นฐานการศึกษาออกโรงเรียน พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ ฯ : มิตรภาพการพิมพ์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ ฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564). สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2554, จาก <http://oppo.opp.go.th/info/Policy plan.htm>.
- _____ . (2548). ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ : หจก.เทพเพ็ญวานิชย์.
- _____ . (2549). แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.
- กระทรวงมหาดไทย. (2552 ก). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงมหาดไทย. (2552 ข). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552. ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 . กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือปฏิบัติตนเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- กาญจนารักษ์ อินทปันตี. (2548). สวัสดิการของผู้สูงอายุตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

- กิตติศักดิ์ รัตน โนชา. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา. รายงานการศึกษา
อิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์. (2544). นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ ทองงาม. (2551). ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การ
บริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
การปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แก้วตา เข้มแข็ง. (2552). ทฤษฎีแรงจูงใจ. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2555, จาก
<http://www.gotoknow.org/posts/208290>.
- โกวิท พวงงาม. (2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ ฯ : วิญญูชน.
- _____ . (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ ฯ : วิญญูชน.
- จรัสวรรณ เทียนประภาส และพัชรี ต้นศิริ. (2542). การเปลี่ยนแปลงจิต - สังคมในผู้สูงอายุ.
กรุงเทพฯ ฯ : รุ่งเรืองธรรม.
- ไชยยะ เปรมอิสระกุล. (2549). ความต้องการของผู้สูงอายุในอำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี.
ปัญหาพิเศษ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตรีรัตน์ ดิศโยธิน. (2550). บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุใน
ชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ศส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์).
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองหล่อ วงษ์อินทร์. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง. ม.ป.ท.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทยหมวดแนวคิดพื้นฐานรัฐกับ
การปกครองท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ ฯ : ชรรคมดาเพชร.
- นันทวัฒน์ บรรมานันท์. (2547). การปกครองท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย
(พ.ศ. 2540) ปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : วิญญูชน.
- เนอสซิ่ง โฮม. (2555). การเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2555, จาก
<http://www.carenursinghome.com>.

- บรรณ สุริยาณิข. (2541). การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- บัญชา สะและวงษ์. (2551). ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. รายงานการศึกษาอิสระร.ม.
(การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2.บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรีชาพรวงศ์อนุตร โรจน์. (2541). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พรอนันต์กิตติมันคง. (2547). การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุใน
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา).นครราชสีมา:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ.2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116. ตอนที่ 114 ก.หน้า 48 - 66.
- พิราวรรณสุทธิยุทธเสนีย์. (2553). ความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
ตำบลศรีวิไลอำเภอศรีวิไลจังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ร.ม.
(นโยบายสาธารณะ).มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพโรจน์แสงจันทร์และคณะ. (2551). การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ
ชุมชนในระดับอำเภอกรณีศึกษาอำเภอแหลมสิงห์จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ :
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์.
- มณฑิรา เขียวขิง และคณะ. (2540). ความคาดหวังและความเป็นจริงในการดูแลผู้สูงอายุจาก
ครอบครัว. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณฑิ ศรีสุธ. (2544). การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ ร.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มันจนา จริยรัตน์ไพศาล. (2542). สุขภาพผู้สูงอายุ. กำแพงเพชร : คณะวิทยาการจัดการและ
เทคโนโลยี สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.

- มณฑนา จริยรัตน์ไพศาล และอรอนงค์ แจ่มผล. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและ
ความต้องการการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร :
คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มาริสา ภูเพ็ชร. (2546). งานสังคมสงเคราะห์ : มรรควิธีสู่การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ :
ประชาสงเคราะห์ 2.
- วัชรินทร์ หลวงท่าแถม. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รป.ม.
(นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2555). การปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555, จาก
<http://www.wikipedia.org/wiki>.
- วินัย แซ่มซ้อย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล. รายงานการศึกษาอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). ขอนแก่น :
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิไลวรรณ ทองเจริญ. (2545). การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สรีรวิทยา จิตสังคม และจิตวิญญาณใน
ผู้สูงอายุ ใน หลักการพยาบาลผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- แหวดดาว อินทร์จันทร์. (2550). ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการ
จัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค. ปัญหาพิเศษ รป.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี :
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่มที่ 2 . พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิพัฒน์ ขอดเพชร. (2544). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์. (2541). ระบบความมั่นคงทางสังคม. กรุงเทพฯ :
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณรังสี. (2553). การพัฒนาอาหารสำหรับผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555, จาก
<http://www.ifrpd.ku.ac.th/news/gen/53/20101216/develop.pdf>.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. (2543). การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณี
ตัวอย่างการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมของผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ :
บริษัทธรรมสาร จำกัด.

- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียง. (2543). รายงานการติดตามการสำรวจข้อมูล
ผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคตะวันออกเฉียง (เด็กด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ สตรีกลุ่มเสี่ยง)
ระยอง : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียง.
- สายสวาท เกตราสุวรรณ. (2542). ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะ
กรณีจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2555). หลักการขององค์การสหประชาชาติสำหรับผู้สูงอายุ.
สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2555, จาก http://www.oppo.opp.go.th/pages/law/law_05.html.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน. (2554). แผนพัฒนาตำบลสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน
พ.ศ. 2555-2557. นครราชสีมา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง
จังหวัดนครราชสีมา.
- อุซุกร เหมือนเดช. (2552). ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อำนาจ วีระวนิช. (2547). การจัดการ . นนทบุรี : ซี.วี. แอล. การพิมพ์.
- Spicydog's Forum. (2009). ความต้องการของมนุษย์. Retrieved 10 August 2012, from
<http://www.spicydog.org> > Spicydog's Forum > Knowledge > Dharma.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๔๔๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ชูเกียรติ จารัตน์

ด้วย นางสาวสมิตรา จุตโน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๓/ ๖๔๔๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสมชาย บุญภูมิ

ด้วย นางสาวสมิตรา จุฑโน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐. ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๘๗๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลห้วยแถลง

ด้วย นางสาวสมิตรา จุฑโน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษา ค้นคว้าอิสระ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสมิตรา จุฑโน ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประมาณในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/๗๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

ด้วย นางสาวสุมิตรา จุฑโน นักศึกษา ระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าวจึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๕๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๕๕๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน เกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

2. คำตอบทุกคำตอบข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยถือเป็นความลับ

3. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นางสาวสุมิตรา จุฑโน

นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

60-69 ปี

70-79 ปี

80-89 ปี

90 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

โสด

สมรส

หม้าย

หย่าร้าง

4. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 1,000 บาท

1,000-5,000 บาท

5,001-10,000 บาท

10,001 บาทขึ้นไป

5. ระดับการศึกษา

ไม่ได้รับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรีขึ้นไป

6. อาชีพ

ไม่ได้ประกอบอาชีพ

รับจ้าง

เกษตรกรรม

ธุรกิจส่วนตัว

อื่น ๆ โปรดระบุ

7. ลักษณะของการอยู่อาศัย

อยู่กับคู่สมรส

อยู่กับบุตรหลาน

อยู่คนเดียว

อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งออกเป็น 5
ระดับ ประกอบด้วยเกณฑ์คะแนนบ่งบอกถึงระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความต้องการมาก
3	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
2	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
1	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ความต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย					
1. ท่านต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
2. ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษ สำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล
3. ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีสถานบริการ สาธารณสุขใกล้บ้าน
4. ท่านต้องการได้รับการเยี่ยมบ้าน ให้คำปรึกษา แนะนำในการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
5. ท่านต้องการให้มีสถานบริการสาธารณสุขคลินิก ผู้สูงอายุ หอผู้ป่วยผู้สูงอายุ และสถานบริการสุขภาพ เรื้อรังในชุมชน
6. ท่านต้องการให้มีการจัดบริการด้านการแพทย์ ทางเลือกในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น การแพทย์แผนไทย

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษา					
7. ท่านต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่อง ที่จำเป็นกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านสุขภาพด้านศาสนา ด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุนและด้านกฎหมาย
8. ท่านต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยการ เผยแพร่ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในชุมชน
9. ท่านต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่ เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ
10. ท่านต้องการให้มีหน่วยบริการให้การศึกษา เคลื่อนที่ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ เช่น การให้คำปรึกษา เรื่องสุขภาพอนามัย เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การประกันตน ของผู้สูงอายุ
11. ท่านต้องการให้สังคมชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในฐานะเป็นคลังสมอง เช่น การเผยแพร่ภูมิปัญญา เป็นต้น
ความต้องการสวัสดิการด้านนันทนาการ					
12. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งและดำเนินงานชมรม ผู้สูงอายุและเครือข่าย
13. ท่านต้องการให้มีการลดหย่อนค่าเข้าชมสถานที่ สำคัญแก่ผู้สูงอายุ เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
14. ท่านต้องการให้มีการลดราคาค่าโดยสาร ยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวและพักผ่อน
15. ท่านต้องการให้มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะ สนามกีฬาสำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อนที่ เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
16. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการ ทัศนางรเพื่อท่องเที่ยวนอกสถานที่แก่ผู้สูงอายุ โดย ไม่เสียค่าใช้จ่ายปีละ 1-2 ครั้ง
17. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัด กิจกรรมการเล่น และเพื่อพบปะกันระหว่าง ผู้สูงอายุเดือนละครั้งเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนทัศนคติ และสร้างความสามัคคีระหว่างผู้สูงอายุในชุมชน ความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย
18. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสร้าง บ้านพักคนชรา โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ค่าบริการเป็น รายเดือนบริเวณที่ดินสาธารณะในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยแคน
19. ท่านต้องการเข้าไปอาศัยในบ้านพักคนชรา
20. ท่านต้องการให้มีการจัดโครงการแหล่งเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ
21. ท่านต้องการให้ภาคเอกชนจัดบริการด้านที่อยู่อาศัย สำหรับผู้สูงอายุ โดยเสียค่าใช้จ่ายเอง

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
22. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดบ้านพักคนชราชั่วคราว สำหรับผู้สูงอายุที่ลูกหลานไม่อยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
ความต้องการสวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาคายากจนและด้อยโอกาส					
23. ท่านต้องการให้มีการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแลและไม่สามารถประกอบอาชีพได้โดยให้ดำเนินการในระบบหมุนเวียน
24. ท่านต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ
25. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ
26. ท่านต้องการให้มีการจัดการสงเคราะห์ในการจัดงานศพตามประเพณี
27. ท่านต้องการให้มีหน่วยงานติดต่อประสานงานให้แก่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน
28. ต้องการให้หน่วยงานรัฐและเอกชนหาอาชีพเสริมที่ผู้สูงอายุถนัดและสามารถมีรายงานเลี้ยงชีพเพิ่ม เช่น งานจักสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น และหาแหล่งรับซื้อหรือส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง
ความต้องการสวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
29. ท่านต้องการให้มีการจัดการด้านรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคาร/สถานที่สาธารณะ
30. ท่านต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา เป็นต้น

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
31. ท่านต้องการให้มีการแต่งตั้ง อสม. เข้าเวรดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชนและเพื่อคุ้มครองผู้สูงอายุ
32. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมรวมกลุ่มแก่ผู้สูงอายุและให้ความรู้ในการหลีกเลี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ที่เคยและอาจเกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุ เช่น อาชญากรรม อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ
33. ท่านต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง ขอให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้
นางสาวสมิตรา จุตโน
ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	133.2000	139.7517	-.1814	.8352
A2	133.0667	136.4092	.3083	.8285
A3	133.0667	138.2023	-.1114	.8311
A4	133.0667	136.6161	.2596	.8288
A5	133.0333	137.7575	.0000	.8302
A6	133.1000	137.0586	.1068	.8297
B7	133.6000	130.2483	.3912	.8233
B8	133.7667	127.0126	.5392	.8187
B9	134.1000	119.4034	.6827	.8104
B10	133.5333	130.1195	.4259	.8226
B11	133.6667	128.5747	.4387	.8216
C12	133.1667	134.6954	.3667	.8265
C13	133.2667	132.9609	.3051	.8260
C14	133.0333	137.7575	.0000	.8302
C15	133.5667	134.7368	.1467	.8298
C16	133.3333	130.6437	.4493	.8226
C17	133.9333	128.0644	.5308	.8196
D18	135.0333	114.6540	.6829	.8081
D19	136.1000	121.5414	.4669	.8196
D20	135.3333	120.6437	.3612	.8282
D21	136.6667	132.4368	.2349	.8277
D22	135.7667	136.1161	-.0144	.8439
E23	134.3667	116.9299	.5651	.8145
E24	133.3000	131.3897	.2666	.8269
E25	133.2333	136.7368	.0899	.8299
E26	133.2000	135.9586	.1049	.8302
E27	134.0000	118.8276	.7173	.8091
E28	133.9667	123.6885	.5367	.8170
F29	133.7667	130.7368	.2106	.8302
F30	133.5000	131.4310	.2832	.8263
F31	134.1667	127.6609	.3828	.8230
F32	133.8667	127.2230	.4954	.8197
F33	133.3000	131.4586	.3157	.8254

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 33

Alpha = .8294

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุมิตรา จุตโน
วันเดือนปีเกิด	25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	อำเภอปากชม จังหวัดเลย
ที่อยู่ปัจจุบัน	252/1 หมู่ 1 ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่ง	นักพัฒนาชุมชน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก่น อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2528 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำจันทน์ ตำบลหนองจั่ว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พ.ศ. 2531 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเขาหลวงวิทยา ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พ.ศ. 2534 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสงครามวิทยา ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พ.ศ. 2539 ปริญญาตรีหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ พ.ศ. 2556 ปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์